Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 80 (1330) ♦ Субота, 30 квітня 1996 року ♦ Ціна договірна

Обніміться ж, брати мої. Молю вас, благаю!

Тарас Шевченко

Відзначення Свята весни, проведення заходів єднання національно-демократичних, патріотичних, державницьких сил розпочнеться 1 травня біля пам'ятника Тарасові Шевченку о 9-й годині. Народний рух України, Українська республіканська партія, Київське крайове братство ОУН-УПА, Конгрес Українських Націоналістів проведуть збір учасників заходів. Народний рух України заявив про церемонію вручення нагород ветеранам другої світової війни.

Демонстрація пройде вулицею Володимирською до Софійської площі, де відбудеться мітинг, а потім — концерт учасників художніх колективів Києва. Очікується, що в цих заходах візьмуть участь більш як чотири тисячі чоловік.

* * *

Київські міськкоми Соціалістичної і Комуністичної партій, громадська організація «Робітнича спілка Києва» збираються на площі Слави о 9-й ранку. За годину демонстрація вирушить вулицями Січневого повстання, М. Грушевського до Європейської площі. Потім біля будинку Центру «Український дім» відбудеться мітинг.

Ці організації заявили про участь у заходах близько шести тисяч чоловік.

Перше травня — свято праці. Може, й справді потрудимося?!

* * *

Політвиконком Народно-демократичної партії виступив із заявою, в якій, зокрема, сказано:

В Україну прийшло 1 Травня — свято весни, буйноквіття природи, нових сподівань. Ми відзначаємо цей день і як свято праці, великої шани трудівників — робітників і хліборобів, учених і митців, наших батьків-ветеранів і молоді, яка тільки обирає свій шлях у майбутнє.

Цьогорічний Першотравень затьмарений подальшим падінням виробництва, зниженням життєвого рівня, масовими довгостроковими невиплатами заробітної плати працівникам багатьох галузей народного господарства, культури, освіти, охорони здоров'я, пенсій і допомог ветеранам і багатодітним родинам. Людина праці, на жаль, не має належної шани, що посилює напруженість у суспільстві.

Тому ми вимагаємо від уряду невідкладного розв'язання гостро соціальних проблем.

Ми виступаємо з критикою на адресу урядових структур, але наша критика має конструктивний характер. Ми виступаємо за зміцнення державної соціальної політики і заперечуємо проти відвертих спекуляцій на труднощах перехідного періоду.

Ми закликаємо всі патріотичні сили свято Першого Травня перетворити на день громадянської злагоди і миру. Добра і щастя усім вам!

То хто з нас без гріха? —
Нема таких.
І нікому сказати:
«Кинь камінь із руки».
Ми всі чекаємо,
коли вже розпинати
Почнуть людей. І буде їх багато —
Офір кривавих. За що ж плата?
Поставлять шибениці знов.
За віру? За Вкраїну? За любов? —
Так всі ж за це — і жертви, і кати.
Та знов бряжчать на всі світи
Мечі, що підняли брати,
Проливши ріки молодої крові.
Чи хто воскресне в славі новій
За нас молитися, щоб наші душі
Очистити від зла перед грядущим
Святим судом, судом останнім?
Невже ніколи не повстане
Народ, звільнившись від кайданів,
Що сам собі нап'яв на груди?
Що ж то буде?
Поглянь на Неньку-Україну
Її Спасителю,
її великий сину.
Месіє наш, де ти?

Лариса ПІША

Озимина — з обідом і сусідом

КСП імені XX партз'їзду з Новоайдарського району — єдине на Луганщині господарство, яке постійно дає в газетах оголошення про те, що тут чекають на приїзд сімей: чоловік — механізатор, дружина — доярка. Приїжджих забезпечують газифікованими будинками з надворними будовами, всім необхідним. Господарство стрімко йде вгору, розширюючи виробництво основних видів своєї продукції — зерна і молока. Тому, хоча і своя молодь охоче залишається в рідному селі Колядівці, поповнення кваліфікованими кадрами завжди потрібне.

У КСП закінчують сівбу ранніх зернових, підживлення озимих — що ви бачите на знімках. Разом із 150 кілограмами аміачної селітри на гектар під корінь озимих лягає й насіння люцерни. В цьому році у господарстві планують зібрати по 35—40 центнерів озимої пшениці на круг. А потім на цих самих полях ще 3 роки коситимуть багаторічну культуру — люцерну, цінну за кормовими якостями.

На знімках: молодий механізатор Юрій Бондар; завантаження насіння люцерни для посіву.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Передплата — за коня

Голова агрофірми «Проскурів» Хмельницького району Іван Рудик, якого нещодавно виборці 406 виборчого округу міста Хмельницького обрали народним депутатом України, запропонував незвичайний виграш для лотереї «Голосу України-96» — породистого коня.

Мешканці сіл України, що вчасно оформлять передплату на друге півріччя нинішнього року, можуть взяти участь у розіграші цього унікального призу.

Залишайтеся з нами! І ви не пошкодуєте. Передплатна ціна на друге півріччя зросла чисто символічно — вона становить 1 млн. 200 тис. крб. До того ж, ми єдина газета, яка виходить п'ять разів на тиждень і таким великим обсягом: вівторок, четвер, субота — 16 сторінок, середа, п'ятниця — 8 сторінок. Індекс українського варіанта — 60955, російського — 60997. «Голос України» можна передплатити в будь-якому поштовому відділенні.

Чого не зрозуміли французи?

ДИВОВИЖНИЙ *килим, зітканий із безкінечної кількості кольорових клаптиків, які кожний окремо ні розміром, ні формою не повторює один одного, плавно розгортався під крилом. З висоти здається, що пролітаєш над патріархальною аграрною країною, і лише стрімкі рівні автостради нагадують — це Франція. Одна з найпотужніших у Європі і світі індустріальних держав.*

Невгамовний ритм Парижа, який пульсує і вдень і вночі, ввібрав у свою круговерть і делегацію Верховної Ради України на чолі з Олександром Морозом.

Заклопотана своїми проблемами, Франція не дуже-то й придивляється до труднощів сусідів по континенту. Веде свою лінію. Важко визначити, наскільки відвертим був Голова Сенату **Рене Монорі**, коли сказав:

Чорнобиль — це проблема України

Адже слідом за цією фразою він твердо заявив, що катастрофа 1986 року заторкнула й інші країни, зокрема, і Францію. Отож подолання наслідків лиха й унеможливлення повтору подібних катаклізмів має стати загальною справою. Україна повинна отримати відповідну допомогу при закритті Чорнобильської АЕС з тим, щоб для неї не було ні матеріальних, ні соціальних, ні моральних збитків.

Подібну позицію можна лише вітати. Але хвилює те, наголошував Олександр Мороз, що Україну сприймають лише через призму Чорнобиля.

Проблема Чорнобиля глобальна. Ми заплатили високу ціну за розвиток цивілізації усього світу. У цій ситуації треба зрозуміти, що Чорнобиль болить нам більше, ніж будь-кому. Ми не сторонні спостерігачі, а живемо в цьому горі. Прийдешнім поколінням ще доведеться платити високу ціну.

Та годі будувати наші стосунки на негативі. Україна — це великий народ, індустріальна держава. Розвал економіки нашої країни може бути ще більшим ударом для Європи, ніж Чорнобиль.

Жан Люсак, службовець: Україна? Це там, де Чорнобиль!

Те, що здається очевидним нам, не завжди сприймають інші.

Під час розмови з членами Комісії з закордонних справ Національних зборів прозвучала така фраза: історично для Франції Росія, Білорусія та Україна розглядаються як єдине ціле. Спільний європейський дім збудований завдяки чималим зусиллям. Треба бути обережним, аби не зруйнувати його.

Клод-Жерар Маркюс, секретар бюро згаданої комісії, зазначив, що баланс страху змістився на баланс невпевненості. Багато країн чекають на нашу допомогу. Але в тому обсязі, який вимагається, Захід надати її не може. До того ж, Франція має ліберальну економіку, і підприємці йдуть туди, де мають найбільшу вигоду.

На що Олександр Мороз відповів таким чином. Не треба будувати стосунки на засадах допомоги, а розвивати їх у колі співробітництва. В Україні вже створені відповідні умови. У нас є цілі галузі, які за своїми параметрами не поступаються світовим. Це космічні технології, ракетобудування, трубокомпресорне виробництво, авіаційна промисловість, суднобудування. Ось горизонти співробітництва. Тут треба шукати точки дотику, а не змушувати Україну в односторонньому порядку виконувати вимоги Заходу без адекватних компенсацій.

Ця ж тема порушувалась і в ході розмови з міністром-делегатом з європейських справ Франції **Мішелем Барньє**. Зокрема, він наголосив на стратегічному для Франції значенні України і її місці в побудові механізмів нової стабільної Європи.

Коментуючи підсумки розмови з М. Барньє, керівник секретаріату Голови Верховної Ради **Іван Мусієнко** зауважив, що українська делегація пропонувала будувати стосунки на позитиві. Що, наприклад, до цього часу заважає Франції ратифікувати угоду між Україною та ЄС про спільну діяльність? Треба працювати сьогодні й не очікувати, поки закриють Чорнобиль. Україна тривалий час виконувала вимоги Заходу. Підписали ДНЯЗ. Понесли колосальні втрати. Скоротилися робочі місця, втрачаються цілі наукові школи, завдано невиправних збитків цілим галузям і економіці взагалі. І що в результаті? Україна залишилася з цими проблемами наодинці. А обіцяли багато чого. Але є інші приклади. Після візиту парламентської делегації на чолі з Олександром Морозом до Південної Кореї в Україну пішли десятки фірм. Обсяги інвестицій зросли в кілька разів. Ось на такий варіант треба орієнтуватися. Настав час змінювати пріоритети у зовнішній політиці.

Пора і НАТО перебудовуватись

Це не слова, а вимога сьогодення. Адже світ не став стабільнішим й після Хельсінкі. Минуло 20 років, підкреслював Олександр Мороз, а гарячих точок не стало менше. Збройні конфлікти виникають на релігійній, національній, територіальній основах. З цієї точки зору час започатковувати новий процес, який привів би до нової конференції рівня хельсінкської. Треба визначитися з роллю і структурою міжнародних організацій, зокрема, НАТО. Адже швидке розширення цього блоку може дестабілізувати обстановку. Бути чи не бути членом альянсу справа кожної окремої держави. Але Україна не бажає бути буфером. Потрібне комплексне врахування інтересів.

Французька сторона загалом не заперечувала проти нагальних змін у зовнішній політиці. Хоча конкретні підходи, шляхи реалізації назрілих завдань не обговорювались. Дійсно, говорили політики, мабуть, настав час реформувати НАТО зсередини. Адже тривалий період ця структура асоціювалася на Сході з холодною війною. Хоча й нелегко переорієнтувати таку потужну структуру. Разом з тим, на Сході започатковані процеси, які викликають певний інтерес. Наприклад, таке утворення як СНД. Нові повороти у стосунках Білорусія — Росія, Росія — Казахстан — Киргизія — Білорусія.

Ніна Марш, вчителька: Мені здається, що Україна знаходиться десь за Уралом.

СНД — це об'єктивна форма зв'язку між державами, сказав Олександр Мороз. Але там не вистачає економічного змісту. Звичайно, ми з повагою ставимося до рішень будь-яких країн об'єднуватись, чи навпаки. Але наша держава не буде сліпо кидатись у фарватер таких подій. У нас є свої інтереси.

Робочий момент візиту української делегації.

У цій ситуації надзвичайно вагомим є слово Голови Сенату, оскільки він — одна з трьох ключових політичних фігур Франції. Рене Монорі висловив глибоке задоволення результатами візиту української парламентської делегації, дав високу оцінку політичній діяльності Олександра Мороза, який послідовно відстоює на міжнародній арені інтереси України. Отож парламенти двох країн, на думку Голови Сенату, мають продовжувати контакти. Більше того, напрацьовувати нові форми. У цьому плані варто звертати увагу на широкий обмін думками щодо ситуації у Європі і світі, а також йти шляхом поглиблення двосторонніх зв'язків. До того ж, міжпарламентські контакти мають стати мостом до поглиблення, а певною мірою і започаткування, співробітництва в економіці. Наприклад, енергетика. Адже тут справді є великі перспективи.

Якщо взяти внутрішній устрій, то Франція має непоганий досвід, який варто не сліпо копіювати, а брати корисне, придатне для умов України.

Адміністративний трибунал, а не префект

Дійсно, структура влади у Франції організована досить чітко: комуна — департамент — регіон — центр.

Кожний місцевий орган влади здійснює управління самостійно. Очолює його рада, яку обирають громадяни. Свої рішення вона не затверджує у вищих інстанціях.

Основний принцип — кожний місцевий орган має чітко окреслене коло повноважень.

Держава бере на себе ті функції, які виходять за межі цього кола.

Розподіл іде таким чином:

Комуна опікується питаннями, які стосуються громадян, транспорту, шкіл.

Департамент відповідає за дороги, коледжі, соціальну допомогу.

Регіон займається ліцеями, технічною освітою, впорядкуванням територій, побудовою доріг. Словом, питаннями, які вимагають значних коштів.

Податки.

Загальнодержавні — на додану вартість, нафтопродукти, на прибуток, на фірми тощо.

Місцеві — на житло, власність (майно, земля), підприємницьку діяльність.

Звичайно, схема подана спрощено, оскільки в житті все набагато складніше.

У Міністерстві державної служби, державної реформи та децентралізації ніяк не могли зрозуміти запитання, яким чином виконавча влада здійснює керівництво на місцевому рівні? Подив викликала цікавість до того, чи може президент знімати чи призначати своїх представників у комунах, департаментах, регіонах і яку владу мають ці представники. Врешті зрозумівши, чого від них домагаються, французи пояснили, що президент взагалі не має ніякого відношення до цієї справи. Вона поза його компетенцією. Звичайно, є представник виконавчої влади на місцях — префект. Його призначає прем'єр-міністр. Префект здійснює лише контрольні функції по відношенню до місцевих органів влади. Він стежить за додержанням законів, курирує програми, які фінансуються державою. Префект не може відмінити рішення ради. Він лише готує документи (якщо вважає, що рада порушила закон) і передає їх в адміністративний трибунал. Лише вердикт останнього може відмінити рішення ради комуни, департаменту чи регіону.

П'єр Гранде, робітник: Щось я мало чув про таку країну, Україна.

Загалом, система стримування і противаг між законодавчою, судовою і виконавчою гілками влади у Франції відпрацьована досить чітко. Ніхто не міг пригадати, коли останній раз було порушення конституційних законів.

Тому зауваженню Олександра Мороза, що основа у державі — це верховенство закону на кожному рівні, знайшло однозначне підтвердження. Мають бути зафіксовані всі сторони взаємодії і сфери діяльності кожної з гілок влади, тоді не буде суперечностей, дестабілізуючих дій будь-яких посадових осіб чи владних структур. Однак, чи можна існуючу у Франції систему вважати досконалою?

На це запитання Голови Верховної Ради заступник директора Кабінету міністрів **Патрік Ганділь** відповів заперечно. Є ще багато такого, що потребує змін. Але підходити необхідно дуже обережно. Треба враховувати історичні традиції, ментальність, соціальні наслідки, економічні втрати.

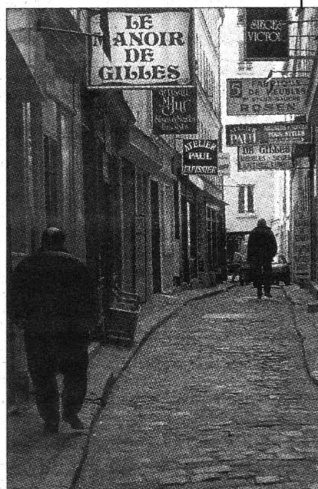
Підсумовуючи результати візиту делегації Верховної Ради України на чолі з Олександром Морозом до Франції, Надзвичайний і Повноважний посол України у Французькій Республіці Юрій Кочубей сказав, що відбулися суттєві зрушення в напрямку розширення зв'язків між двома країнами в політичній і економічній сферах. Настав час наповнювати їх конкретним змістом.

Анатолій ГОРЛОВ.

Київ — Париж — Київ.

Почесна варта на честь Голови Верховної Ради України Олександра Мороза.

Вулиці Парижа.

Парламентська хроніка

У Президії Верховної Ради України

Чергове засідання Президії розпочалося з обговорення проекту Закону про внесення змін та доповнень до статті II Закону України «Про охорону праці» та статті 456 Цивільного кодексу Української РСР. Цей законопроект, як і проект Постанови Верховної Ради про Основні напрями грошово-кредитної політики Національного банку України на 1996 рік, винесено на розгляд пленарних засідань п'ятої сесії.

Внесено на повторний розгляд Верховної Ради Закон «Про рекламу» із зауваженнями Президента України.

Члени Президії розглянули і два документи сільськогосподарського профілю. Знято з розгляду на сесії Національну програму відродження села на 1995—2005 роки та Концепцію аграрної політики в Україні, оскільки вимоги цих документів є складовою частиною проекту Національної програми розвитку агропромислового виробництва і соціального відродження села, що найближчим часом буде внесено на розгляд Верховної Ради.

Розглядатиметься на пленарних засіданнях після доопрацювання в Комісії з питань фінансів і банківської діяльності проект Постанови Верховної Ради «Про порядок обкладання податком на добавлену вартістть товарів, які ввозяться в Україну в рамках гарантійної структурної угоди від 10 травня 1995 року за рахунок кредитів США для потреб сільськогосподарського виробництва».

Вів засідання Президії перший затупник Голови Верховної Ради України Олександр Ткаченко.

Прес-служба Верховної Ради України.

ЩОБ НЕ БУЛО ВСЕ НАВПАКИ, СВОЄ СЛОВО СКАЖУТЬ КОЗАКИ

Денне засідання 26 квітня

Після закінчення перерви слово надали трьом записаним на виступи з обговорення проекту Конституції народним депутатам, які не встигли висловитися на ранковому засіданні. А оскільки представляли вони різні фракції, групи та політичні сили, то й ставлення до документа висловили неоднозначне. С. Пасько з групи «Центр» закинув докір депутатам-комуністам, які, на його думку, виставляючи себе найзавзятішими борцями за інтереси трудящих, самі, незважаючи на неодноразові обіцянки, не беруть участі в роботі узгоджувальної комісії. «Зрозуміло, — заявив він, — що проект Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки, підписаний менш як третиною депутатського корпусу, взагалі не має шансів на прийняття». На прикладі чеченської трагедії у Росії С. Пасько нагадав, що немає і не може бути більшого права, гарантованого Конституцією, аніж право на життя.

Але ці слова не завадили вже наступному виступаючому — І. Симоненкові від депутатського об'єднання «Союз» — висловити обурення на адресу українських націоналістів, жаль за «великим і могутнім», назвати «проштовхування Основного закону Кучми» спробою державного перевороту, нагадати про необхідність створення «народної опозиції проти функціонуючого режиму».

На такій ноті цього дня було зупинено обговорення проекту Основного Закону. На голосування знову винесли список членів тимчасової спеціальної комісії з доопрацювання проекту Конституції, де більшість місць отримали представники фракції комуністів. І знову — безуспішно. До речі, перед цим парламент встановив термін діяльності цієї спецкомісії — до набрання чинності нової Конституції України.

Володимир Яворівський скористався передбаченим у Регламенті правом на репліки щодо закидів у його бік кількох опонентів. А Наталія Вітренко спробувала було повернути хід засідання до прийняття постанови ВР з чотирьох пунктів, де зазначалося визнати незадовільною роботу Кабінету Міністрів. Питання відкладено до нагоди — заслухання парламентом доповіді віце-прем'єра.

Решту засідання було присвячено ратифікації цілої низки міжурядових угод. Напередодні дня Перемоги певним дарунком для ветеранів й учасників Великої Вітчизняної буде прийняття законів «Про ратифікацію Угоди про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців» та «Про ратифікацію Угоди про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу воєнних років та вдів загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги у зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 років». Соціальний захист наших громадян має поліпшити також і ратифікація угод нашого уряду з урядами Білорусі та Вірменії про трудову діяльність та соціальний захист громадян, які працюють за межами своїх держав. Цього ж дня Верховна Рада ратифікувала Угоду про забезпечення лікарськими засобами, вакцинами та іншими імунобіологічними препаратами, виробами медичного призначення і медичної техніки, що виробляються на території держав—учасниць СНД. Своє «добро» дав парламент і на Договір про дружбу та співробітництво між Україною та Італійською Республікою.

А насамкінець засідання народний депутат С. Кузьменко повідомив колег про створення нового депутатського об'єднання «Запорізьке козацтво», котре, як він зазначив, з метою налагодження співпраці різних політичних сил має взяти на озброєння кращі надбання козацтва. А з козаками, як відомо, жарти погані.

Анатолій БЕНЬ.

У нашої пам'яті — спільний вівтар

У чорний день атомної катастрофи дзвони Чорнобиля закликали киян на головну площу міста — майдан Незалежності.

«І мертвим, і живим, і ненародженним...» Ці Шевченкові слова, які стали девізом заключної меморіальної акції дня пам'яті. Сюди, до вівтаря пам'яті, скорботи і надії своє мистецтво принесли провідні професійні, академічні, народні, дитячі хорови та музичні колективи, майстри мистецтв України. Концерт-реквієм розпочався прологом «Об'єднаємось у цей трагічний пам'ятний день, і будемо разом зі своїм народом».

На майдан Незалежності прибули Президент України Леонід Кучма, Голова Верховної Ради України Олександр Мороз, Прем'єр-міністр України Євген Марчук.

Звертаючись до учасників меморіального мітингу-реквієму, голова оргкомітету з відзначення 10-річчя чорнобильської катастрофи Євген Марчук відзначив, що 26 квітня 1996 року зібралися на майдані Незалежності, щоб віддати шану всім героям, хто ціною власного життя, власного здоров'я врятував людство від атомного лиха. Найбільша техногенна екологічна катастрофа двадцятого століття стала перестогою, що науково-технічний прогрес може принести і гіркі плоди. Лихо об'єднало людей, і вони перемогли. Та дорогу ціну ми заплатили за цю перемогу. На пропозицію Євгена Марчука учасники мітингу-реквієму вшанували хвилиною мовчання світлу пам'ять жертв чорнобильської біди.

У цей день наш біль, відлунювався по всій планеті. 500 міських дзвонів у сорока країнах одночасно лунали на знак пам'яті по загиблих.

А напередодні трагічної дати у Києві було відкрито пам'ятний знак, присвячений воїнам-чорнобильцям.

У ліквідації аварії взяли участь близько 600 тисяч чоловік, підкреслив, виступаючи на церемонії відкриття міністр оборони України Валерій Шмаров.

Майже кожний четвертий з них — військовослужбовець, решта, як правило, були воїнами запасу, понад 200 тисяч — представники України, які з честю виконали поставлені перед ними завдання. Особливу сторінку в боротьбі з бідою вписали льотчики та вертольотчики, які, ризикуючи життям, виконали аерофотозйомку четвертого реактора.

Освятив пам'ятний знак, меморіальну могилу героїв-чорнобильців, а також відслужив молебень митрополит Київський і всієї України Володимир (Сабодан). Він також освятив Книги пам'яті.

— Ці рукописні книги є книгами поминання душ загиблих чорнобильців, — сказав кореспондентові Укрінформу президент «Союзу Чорнобиль України» Юрій Андрєєв. До них буде занесено загиблих і померлих чорнобильців з усіх областей України.

У церемонії відкриття пам'ятного знака взяли участь і виступили віце-прем'єр-міністр України Олександр Ємець, голова комісії Верховної Ради України з питань Чорнобильської катастрофи Володимир Яценко, голова Київської міської держадміністрації Леонід Косаківський, генерал армії, учасник ліквідації аварії на ЧАЕС Іван Герасимов.

Концерт-реквієм — останній захід чорного ювілею. Попереду велика робота по ліквідації наслідків аварії. Так зробимо ж усе, щоби наші нащадки з вдячністю казали про нас: вони робили усе і перемогли.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Заборона як політичний капітал?

Думки з приводу

Як відомо, президент України Леонід Кучма наклав вето на закон про рекламу і повернув його зі своїми зауваженнями у Верховну Раду на доопрацювання. Йдеться, зокрема, про те, що законодавець підійшов до суто економічного закону як до політичного, заборонивши рекламу тютюну і алкоголю. Прокоментувати ситуацію ми попросили народного депутата України Віктора ШИШКІНА:

— Якщо законодавець пропонує заборонити рекламу тютюну і алкоголю, то з точки зору боротьби за здоров'я, можливо, й можна нажити якийсь політичний капітал. У принципі я не прибічник реклами такої, яка є нині. Однак треба враховувати реалії. Справа в тому, що рекламна продукція цих виробів усе одно прорветься на наші екрани телевізорів, бо інформаційний простір не ізольований, дуже сильний вплив російського телебачення, а у Західній Україні — польського, угорського, румунського. Тобто інформаційних кордонів уже немає. І в даному разі на рекламі тютюну й алкоголю заробляти муть гроші засоби масової інформації сусідніх держав, у той час коли наші, недостатньо фінансовані державою, позбавляються можливості одержати плату за цю рекламу від комерційних структур. А без цієї підтримки існування стає проблематичним. Держава не має змоги їх фінансувати і забирає останню можливість заробляти самим.

Однак необхідно розробити нову систему реклами тютюну і алкоголю. Скажімо, не давати її у, так би мовити, дитячий час, після чи до вечірньої казки. Нехай така реклама існує після 22-ї 23-ї години, коли телевізор дивляться дорослі.

Це можна відрегулювати законом або нормативними підзаконними актами Кабінету міністрів, а не виливати разом із водою й дитину.

Крім того, досить непродуманим є положення про сплату рекламодавцем 15 відсотків вартості реклами тільки за те, що він рекламує свою продукцію. Пошук джерел поповнення доходної частини бюджету не можна вести безумно. За те, що підприємство випускає продукцію, хоче показати, які вона має переваги, як її використовувати, держава має сказати спасибі, а за час чи площу під рекламу виробник залюбки платить. І більше нема за що стягувати гроші. Бо інакше товаровиробник шукатиме шляхи для відшкодування додаткових витрат, що, безумовно, так чи інакше ляже на кишеню споживача. Ціна виросте, купівельна спроможність людей зменшиться, відповідно зменшаться оборотні кошти й доходи товаровиробників, що, зрозуміло, потягне за собою згортання виробництва. Це шлях очевидний. Не знаю, чия це була пропозиція і хто за цим стоїть. Та треба ж хоч на крок подивитися вперед, а не керуватися емоціями.

Записала Світлана ПИСАРЕНКО.

Медицина

Наші теж уміють

З ДЕЯКИХ пір Відень «поклав око» на Київ. Точніше, в нашій столиці з'явилося дещо, що викликає закономірну заздрість багатьох цивілізованих держав світу. Бо вчені створили унікальну установку: стаціонарний спектрометр випромінювань людини. І, як зізнався Надзвичайний і Повноважний Посол Австрії в Україні Георг Вайсс, Відень мріє придбати такий винахід. Зауважу: не тільки він.

До сумного ювілею аварії на Чорнобильській атомній електростанції ми прийшли не лише із зіпсованим здоров'ям, а й з розумінням, що врятування — справа рук тих, хто тоне, тобто нас самих. І якщо вже запізно рятувати себе, то треба завчасно подумати хоча б про життя майбутніх поколінь. Отже, необхідно визначити: як саме вплинула радіація на кожну конкретну людину і яких заходів вжити, щоб звести до мінімуму заподіяну здоров'ю шкоду.

Без сучасної техніки решта медичних обстежень — не більш, ніж звичайне ворожіння на кавовій гущі: може так, а мо'й інакше...

Вчасне виявлення радіоактивних джерел в організмі дає змогу не лише оцінити дозу внутрішнього опромінення та зробити прогноз про несприятливі наслідки, а й цілеспрямовано вжити заходів для виведення радіонуклідів з організму.

Так у працівників науково-технологічного концерну «Інститут монокристалів» Національної Академії наук, яким керує член Президії НАН України народний депутат Володимир Семиноженко, народилася геніальна ідея. Невдовзі вона втілилася в унікальну установку — спектрометр випромінювань людини (СВЛ). Незвичайний металевий будиночок, начинений електронними приладами і доставлений спеціальним транспортом до Києва.

... Пацієнт ліг на кушетку. Масивні металеві двері повільно зачинилися, відгородивши «будиночок» від усього світу. І поки оператор через переговорний пристрій запитує прізвище, зріст, вагу, спеціальні датчики посилають імпульси до аналізатора, а звідти в комп'ютер. Через дві хвилини ви отримуєте результати дослідження про кількість радіонуклідів і пораду, як лікуватися.

Отже, Україна стала сьомою державою світу, яка володіє унікумом. До речі, коштує він значно дешевше за аналогічні шість в інших країнах.

Додам лише: краще раз побачити, ніж сто — прочитати. І обстежитися. Унікальна установка працює в Києві, в Центрі радіаційної медицини.

Людмила ФІСЮН.

Дамоклів меч довжиною в півстоліття

ВПЛИВ Чорнобильської катастрофи на стан здоров'я населення України після 10 років аварії обговорювали учасники міжнародної науково-практичної конференції у Києві, організованої Міністерством охорони здоров'я України.

Проблеми, що виникли внаслідок цієї катастрофи, не можна порівнювати з іншими відомими в світі випадками масового опромінення людей. Адже забрудненню піддалася територія площею понад 42,5 тисячі кілометрів. І якщо у Японії наслідки радіоактивного впливу почали проявлятися у людей через десятиліття, то в Україні кількість захворювань зросла вже через два роки. Генеральний директор Всесвітньої організації охорони здоров'я Хіросі Накаджима, який прибув до Києва з нагоди конференції і мав зустріч з віцепрем'єр-міністром України Іваном Курасом, відзначив, що найпоширеніше захворювання, викликане наслідками аварії, — рак щитовидної залози.

Якщо за 5 років до аварії в дітей та підлітків України віком до 18 років було зафіксовано 59 випадків раку щитовидної залози, то за період 1986—1995 років загальна кількість хворих, що були дітьми та підлітками на момент аварії, становить 669 чоловік. Темп зростання захворюваності найвищий у дітей віком до 15 років. Погіршився і загальний стан здоров'я населення України, яке потерпіло від аварії на ЧАЕС. Особливо зросло число новоутворень, хвороб крові та кровотворних органів, уроджених аномалій, захворювань нервової системи, органів травлення та дихання.

На думку генерального директора ВООЗ, заспокоюватися часовою віддаленістю трагедії годі. Захворювання крові проявлять себе пізніше — протягом наступних 50 років. Але уже сьогодні нам треба бути напоготові, щоб лікувати лейкози, і зосередити увагу на ранній якісній діагностиці, що дозволить знизити рівень смертності.

Хоча можна було почути й протилежні думки. Скажімо, Представник ООН в Україні Стівен Браун вважає, що основною причиною зросту захворюваності в Україні є не власне аварія, а... страх перед нею. І вітчизняні вчені сьогодні можуть заявити, що досі не до кінця досліджено вплив чорнобильської аварії на організм людини. Важко передбачити, чого чекати за 5—10 років. Але, за словами міністра охорони здоров'я України Євгена Короленка, зростання захворюваності пов'язано не лише з Чорнобилем, а насамперед з соціально-економічною ситуацією, що склалася. Подивімося, як і чим ми харчуємося, як часто стаємо жертвами соціально-психологічної напруженості та стресів.

На думку учасників конференції, одним з пріоритетних завдань міжнародного співробітництва повинно стати вивчення впливу малих доз радіації на організм людини. Адже сьогодні до групи ризику віднесено 7 мільйонів населення, у тому числі 1,5 мільйона дітей. Аби ця тривога не зникала у державних мужів не лише у річниці...

Юліана ШЕВЧУК.

Вчимося торгувати

А вам належить знижка...

Салон-виставка німецько-польських та фінських меблів, що на другому поверсі магазину по вулиці Горького, 152 в Києві, добре відомий новоселам. Ціни тут дещо нижчі. А ті, хто заходив у квітні до салону або магазину фірми «Дідаскал технік», що на вулиці Фрунзе, 127, були приємно здивовані іншим. Продавці, пропонуючи меблі для кухні й домівки, обов'язково запитували, в якому місяці народився покупець, чи не ліквідатор він Чорнобильської аварії. Виявляється, для тих, хто народився в квітні, ветеранів війни або ліквідаторів, керівництво фірми вирішило запровадити десятивідсоткову знижку на будь-яку покупку.

— З самого початку торговельної діяльності «Дідаскал технік» ми вирішили проводити політику зниження цін, — розповідає директор підприємства Леонід Панченко. — Але високі мита на ввезення продукції із-за кордону та накладні витрати не дали змоги це зробити. І тоді вирішили знизити ціни для соціально незахищених людей. На цю думку наштовхнула постанова Кабінету міністрів про поновлення торгівлі в кредит. Перш ніж розробити положення про продаж меблів у кредит, ми вирішили створити систему знижок.

У квітні діяли знижки для ветеранів війни, чорнобильців і тих, хто народився цього місяця. І далі практикуватимемо зниження цін до різних професійних свят, весіль, ювілеїв.

А тепер увага, колеги, від Леоніда Федоровича я дізнався, що до нашого професійного свята «Дідаскал технік» оголосить знижку на меблі, що діятиме з 6 травня до 6 червня. А потім таку пільгу матимуть багатодітні сім'ї, батьки й матері-одиначки, опікуни неповнолітніх. Планує фірма знижки для новоселів, молодожонів, для тих, хто постраждав від діяльності трастів. Передбачено і курйозні. Наприклад, під час купівлі меблів у вас можуть запитати ім'я та прізвище. Якщо початкові літери збіжаться з назвою фірми (ДТ), то вам продадуть меблі за більш низькою ціною. І не дивуйтеся, коли, зазирнувши до салону, де виставлено меблі, почуєте від продавця: «Вам належить знижка...».

Чи не втратить від цього фірма? Адже держава також має проводити диференційовану податкову політику з тими, хто допомагає в скрутний час малозахищеним верствам населення. В «Дідаскал технік» сподіваються на це, а поки що добре розраховують свою цінову політику. І хоча рівень рентабельності не дуже високий, підприємство тримається на плаву за рахунок обігу... «І триматиметься, — переконаний Леонід Панченко. — Бо ми все це робимо для людей».

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Наука

Чи почує влада вчених?

УКРАЇНСЬКІ вчені, представники громадських академій, звернулися з відкритим листом до найвищих посадових осіб країни. Спонукала до цього, йдеться у листі, криза в науці, зумовлена не надмірними затратами чи утриманням завеликого науково-технічного потенціалу, а архаїчною системою організації науки, що перейшла у спадок від тоталітарної доби. Хоча, на думку вчених, певні наукові кола намагаються перекласти вину за кризу в науці на громадські об'єднання вчених і в такий спосіб зберегти монополію у науковій сфері.

За таких умов учені, об'єднані у громадських академіях, вважають за свій громадський і патріотичний обов'язок активно прилучитися до роботи з реформування вітчизняної науки і заявляють про готовність тісно співпрацювати з державними законодавчими та виконавчими органами. Основними напрямами співпраці мають бути підготовка пакету законів про державне регулювання й управління сферою науки, освіти та науково-технічної діяльності, опрацювання основ державної науково-технічної політики, розроблення нормативно-правової бази діяльності громадських академій і захисту соціального статусу наукових кадрів, видання науково-технічної, довідкової та популярної літератури, підручників і навчальних посібників, налагодження міжнародного науково-технічного співробітництва та забезпечення іноземних інвестицій в економіку України.

У листі викладено погляд українських вчених на першочергові заходи щодо реформування науки в Україні. Ними мають стати державне впровадження інтегрувальних чинників у наукове середовище, що запобігали б розпорошенню наукового потенціалу України. З цією метою пропонують створювати вузькопрофільні об'єднання вчених — фахові ради. Найвищим науковим органом може стати Національна рада, створена шляхом демократичного делегування представників усіх фахових рад.

Необхідно провести інвентаризацію науки в Україні на основі міжнародних критеріїв якості та визначити пріоритетні напрями фундаментальних і прикладних досліджень, і за результатами інвентаризації провести скорочення управлінського персоналу та її реструктуризацію. Для цього визначити перелік наукових установ, що здійснюють фундаментальні дослідження, та підпорядкувати такі установи НАНУ, відповідним галузевим міністерствам.

Фотофакт

Запрошує «Луганський базар»

З метою упорядкування торгівлі владні структури створили низку міні-ринків. А нещодавно відкрито першу чергу речового ринку «Луганський базар». Кількість торговельних місць на ньому згодом сягне 2,5 тисячі.

Знімок Вадима ЛІСНОГО. (Укрінформ).

Смачного!

Побачення «На Стрітинській»

Столичний ресторан «На Стрітинській» пропонує відвідувачам домашню кухню в сімейній обстановці. Кілька місяців тому він став до ладу і вже завоював репутацію затишного закладу.

— Мій чоловік щиро радий, що зумів звільнити дружину від щоденних кухонних обов'язків, — говорить одна із відвідувачок. — Сама я задоволена, що можу вийти «в світ», а синові надзвичайно подобається гра скрипаля-віртуоза.

Словом, сімейне свято. Чи не обтяжливо? Адже повноцінний обід обходиться відвідувачу близько 2 мільйонів карбованців. Хоча замовити можна все, що душа забажає: від галушок до супу з акули.

Іван ІЛЛЯШ.

Київ.

Базарний день (на 28.04)	Ціни на основні продукти харчування на ринках України							
	Яловичина	Свинина	Сало	Яйця (десяток)	Олія	Сметана	Сир жирний	Картопля
Одеса	450—550	500—800	250—300	140—170	150—180	350—450	280—300	80—90
Кіровоград	350—400	400—600	300—350	120—140	140—160	—	180	90
Луганськ	450—500	500—700	250—300	140—170	130—140	600—700	200—300	70—100
Київ, Лук'янівський ринок	500—600	650—750	300	130—140	180—200	300	300	80—90

На початку тижня

«Мир. Труд. Травень» залишаться назавжди

Як відомо, не всі традиції, започатковані за часів радянської влади, повмирали. Скажімо, трудящі колишнього СРСР і досі з нетерпінням очікують на 1 Травня, аби продемонструвати свою солідарність ... масовим невиходом на роботу. Принциповість, з якою Східна Європа відмовилася від зайвого вихідного, нам поки що малозрозуміла.

Правда, громадяни республік колишнього СРСР, у працелюбності яких постійно сумніваються іноземці, й у вихідний знайдуть собі заняття. Наприклад, у Росії 1 Травня, що там має офіційну назву «День праці», напевне перетвориться в передвиборчу агітацію кандидатів у президенти.

Так звані капіталістичні держави, які, до речі, й започаткували традицію святкування 1 Травня, такі наші вихідні сприймають із подивом. Адже в Україні, за офіційними даними, — 0,32 відсотки, а за неофіційними — від 35 до 40 відсотків осіб — безробітні. За такої ситуації нам менш за все, здається, треба думати про вихідні чи гаяти час на політичні дебати. Жодна ідеологія, «міжнародні рецепти» чи фінансова допомога інших країн не витягнуть нас із кризи. Це зробить тільки робота.

Жити спогадами — дозволено...

У посольстві Республіки Куба в Україні відзначали 35- річчя перемоги на Плайя-Хірон. Серед найпочесніших гостей — кияни, котрі в ті далекі роки захищали завоювання кубинської революції.

Час розставляє свої акценти. І нині події 35-річної давності справді сприймаються по-іншому. Але залишається факт: 17 квітня 1961 року о 3 годині ночі «гусанос» напали на острів Свободи. На допомогу молодій державі прибули 60 тисяч радянських військових, серед яких — офіцери, лікарі й медсестри з Києва, Миколаєва, Севастополя, Вінниці.

Військові накази не обговорюються. Правильний він був чи ні — питання до зовсім інших осіб. Проте, вирушаючи на пошуки істини, не варто забувати про один невеличкий нюанс: на думку багатьох політичних експертів, якби тоді не захистили кубинську революцію — навряд чи вдалося б уникнути світової війни, можливо, й ядерної... І зараз просто нікому було б розмірковувати над тим, чиї ідеали правильніші...

Розповідають, радянський морський десант висадився так тихо, що американці нічого й не запідозрили. «Ми сиділи в трюмах. Зрідка по черзі обережно виходили, щоб ковтнути свіжого повітря», — згадує полковник ракетних військ Володимир Рахнянський. Сьогодні він очолює раду ветеранів, воїнів-інтернаціоналістів-«кубинців» столиці. Всього їх — 250. Донині прагнуть допомогти один одному в скрутну хвилину, розділити на всіх радість і біду. Зберегли дружні стосунки з колишніми побратимами ті, хто, волею долі, опинився за кордоном. Як підполковник у відставці Василь Герзель. На свято в кубинське посольство він потрапив випадково: приїхав у гості до друга В.Рахнянського. Мешкає у Володимирі (Росія), очолює там місцеву організацію «кубинських» воїнів- інтернаціоналістів. Пан Герзель родом з Рівненщини.

Сьогодні ті колишні «кубинці» — громадяни різних країн, але з однаковими проблемами. І пече їм, що забувають ветеранів усі: і держава, і нащадки. Мабуть, тоді, у 61-му, сказали неправду, нібито подвиг Батьківщина ніколи не забуде...

Я дивлюся на «дівчат», яким під 60, і «хлопців», яким уже «за», й котрі танцюють у кубинському посольстві під запальну музику, привезену з острова Свободи. І згадують...

Людська пам'ять влаштована так, що забуває погане й охоче повертає нас у ті дні, коли були щасливими. Чому ж ветерани люблять згадувати нелегкі й небезпечні події? Тому, що молодість завжди щаслива?

Михайла Масалова — ще із «свіженькими» погонами старлея «на завдання» забрали із Севастополя. Почесну грамоту за доблесну службу підписав заступник Прем'єр-міністра Республіки Куба, міністр Революційних збройних сил майор Рауль Кастро Рус. На знімку — він і сам, молодий та усміхнений, стоїть поруч із киянином Ігорем Славським...

«Роботи тоді в госпіталі було по самісіньку зав'язку», — розповідає колишня «кубинка», лікар одного із столичних військових госпіталів Ніна Долгорукова. До речі, й сама постраждала у тій війні.

Частину цих киянок призвали до армії, як військовозобов'язаних, решту — просто відправили в «урядове відрядження».

Зараз не варто прагнути у чужий монастир зі своїм статутом, претендуючи на остаточність істини. Як тут оцініш, хто правий: маленька Куба з великим серцем — чи велика й багата Америка?

Людмила ФІСЮН.

У номер

● *Париж*

Борги реструктуризовано

Росія і країни-кредитори, об'єднані в Паризький клуб, підписали угоду про реструктуризацію російського зовнішнього боргу. Зміст угоди поки що невідомий. Переговори щодо неї почалися в четвер і проходили в умовах конфіденційності.

● *Вашингтон*

Клінтона допитали. Як свідка

Протягом чотирьох з половиною годин Президент США Білл Клінтон давав свідчення у справі, яку порушено проти його друзів і колишніх ділових партнерів — Джеймса і Сюзан Макдугаліов і нинішнього губернатора штату Арканзас Джіма Такера. Відеозапис перехресного допиту глави держави представниками захисту і обвинувачення буде показано на процесі з гучної справи «Уайтуотер», під час якого відповідачам інкримінується «використання не за призначенням» урядових позичок майже на 3 млн. доларів.

● *Єрусалим*

Шанси ще є

«Є достатньо хороші шанси на те, щоб перемир'я на півдні Лівану дотримувалося», — заявив Прем'єр-міністр Ізраїлю Шимон Перес. Він прибув у Вашингтон для обговорення з американським керівництвом перспектив близькосхідного мирного процесу, а також питань двостороннього військово-технічного співробітництва. Одразу після прибуття Ш.Перес провів переговори з міністром оборони США Вільямом Перрі. Вони підписали «заяву про наміри».

● *Бєлград*

Свято пройшло спокійно

Попри занепокоєння міжнародних спостерігачів і командування Сил з виконання угоди про мир (СВС) в день мусульманського свята Курбан-Байрам серйозних ускладнень на сербсько-мусульманському кордоні в Боснії і Герцеговині не сталося. Очікували, що не менш як 10 груп мусульман, кожна чисельністю в кількасот чоловік, спробують без дозволу влади Сербської Республіки й Управління Верховного комісара ООН зі справ біженців перейти на сербську територію, щоб відвідати свої помешкання, які довелося покинути під час війни та після здійсненого нового територіального розмежування в Боснії.

● *Сідней*

Знову стріляє маньяк

Найстрашніша трагедія за всю історію Австралії сталася на маленькому туристичному курорті на австралійському острові Тасманія. Невідомий злочинець, озброєний, як вважають, автоматичною гвинтівкою, відкрив безприцільний вогонь по туристам, що зібралися на обід у місцевій кав'ярні. В момент, коли почалась стрілянина, у кав'ярні і біля неї знаходились декілька сотень чоловік. Поліція заявляє, що вбито 33 людини. В лікарню відправлені 18, із яких 8 важко поранені.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» і зарубіжних інформагентств.

Чи скінчаться британські му-у-ки?

ЯК ТІЛЬКИ європейці довідалися, що, жуючи англійські антрекоти, можна заразитися небезпечною хворобою, британській м'ясній промисловості, вважай, було оголошено смертний вирок. А Європейський Союз ще й підтвердив його.

Міністри сільського господарства держав—членів ЄС з упертістю вегетаріанців не знімають ембарго на експорт яловичини з Великобританії. Правда, є сподівання, що цього тижня вони змилуються.

Паніка навколо «сказу корів» стихає, каже перший секретар посольства України у Великобританії Микола Кравченко. Ціни на яловичину впали удвічі, а для простих англійців це означає багато. М'ясо купують.

Фермери отримують грошові компенсації, з яких 70 відсотків — від Європейського Союзу. Цей факт міг би стати демонстрацією згуртованості та взаємопідтримки, які нібито панують у ЄС. Принаймні, складається таке враження. (Згадаймо, що об'єднання Європи завжди було вагомим аргументом для створення різних союзів та співдружностей на терені колишнього СРСР).

Проте позиції англійських «євроскептиків» зміцнюються. Великобританія не отримала тієї компенсації від ЄС, на яку розраховувала, — 80 відсотків. Не отримала через німців та бельгійців, які ще пам'ятають події дворічної давнини, коли вони знищували своїх хворих свиней. Тоді англійці- скупердяги голосували в ЄС за малу компенсацію німецьким фермерам.

Найбільше від «яловичої кризи» та європейського ембарго постраждали лондонські експортери. Кажуть, що держави—члени ЄС активно користуються тим, що Британія вже не конкурує з ними на м'ясному ринку.

І чим довше існує ембарго, тим частіше в Лондоні лунають пропозиції вжити відповідних заходів проти ЄС. Наприклад, заборонити імпорт європейських продуктів до Британії, не виплачувати щомісячного внеску в ЄС і навіть (який жах!) вийти з Європейського Союзу. Правда, Джон Мейджор запевняє, що цього не станеться. Принаймні, якщо ЄС захищатиме британські інтереси.

Надія ВЕРБИЧЕНКО.

Спочатку діло, а потім розмови. По телефону

Це поважне товариство зібралося у місті Трускавці Львівської області з нагоди відкриття нової телефонної станції на 4.080 номерів. Таким чином почав здійснюватися проект «УТЕЛ», в який інвестовано 42,5 мільйона доларів США.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

Алло, Таллінн!..

В єдиному ринку ми щастя знайдемо

В ЕСТОНІЇ 10—11 травня очікують на приїзд Прем'єр-міністра Євгена Марчука. Другий секретар посольства України в Естонській Республіці Сергій Білогуб розповів по телефону кореспондентові «ГУ» Надії Бедричук про україно-естонські відносини:

— Договір про дружбу і співробітництво між нашими державами підписаний у травні 1992 року і є однією з перших угод, укладених незалежною Україною. В наших відносинах немає проблем. Свого часу Естонська Республіка підтримала Україну при вступі до Ради Європи. Нині Таллінн повністю союзник Києва в питаннях територіальної цілісності та непорушності державних кордонів.

Естонія та Україна уклали угоду про вільну торгівлю. На жаль, товарооборот між нашими державами поки що невеликий: торік він становив 59,3 мільйона доларів. Нещодавно у Києві закінчилося засідання змішаної міжурядової комісії, яка шукала шляхи розширення економічного співробітництва.

Під час перебування Євгена Марчука в Таллінні заплановано підписати ряд документів, спрямованих на зміцнення економічних зв'язків. Крім того, у столиці Естонії прем'єр-міністр відкриє виставку «Підприємництво-96».

Оцінюючи україно-естонські відносини, можна сказати, що вже минув етап, коли ми тільки-но встановлювали контакти. Настав час підсумків.

Конституційний процес і безпека нації

Останнім часом тема прийняття нової Конституції відсунула на задній план всі найгостріші проблеми нашого суспільства — політичні, економічні, культурні, ідеологічні, соціальні.

Здійснюється шалена пропагандистська кампанія з метою запрограмування суспільства новим міфом, що нібито без негайного прийняття нової Конституції не може бути й мови про розв'язання будь-яких проблем нашої молодої держави.

І, справді, у масовій свідомості дедалі більше створюється психологічний стереотип, що Конституція — камінь спотикання на шляху подальшого розвитку і зміцнення держави.

Як у старі більшовицькі часи, через вертикаль державної влади організовано кампанію рапортувань про схвалення нового проекту Конституції із вимогами негайного його схвалення.

Вже практично паралізовано роботу і так слабкого ще парламенту. Вся увага зосереджена навколо одного штучно нав'язаного питання. Повторюється сценарій, відпрацьований з так званим Конституційним (насправді — антиконституційним) договором, яким майже на півроку було дезорганізовано роботу парламенту, як же регулярним підкиданням провокаційного питання про вступ України до МПА.

Наслідки майже річної чинності Конституційного договору відомі — погіршення кризової ситуації в усіх сферах суспільного життя, які неважко було передбачити (про що автор цієї статті неодноразово наголошував у виступах і публікаціях під час обговорення зазначеного документа). Інакше не могло бути, оскільки Конституційний договір було задумано як частину стратегічного плану, розрахованого на поступову ліквідацію парламентаризму і народовладдя через обмеження законотворчої, контролюючої і частково формуючої уряд функцій парламенту.

Послаблення ролі Верховної Ради — частина сценарію з ліквідації взагалі представницького органу влади. І цей сценарій послідовно і планомірно здійснюється. В цьому вбачаю велику загрозу для національної безпеки держави і нації.

Поясню, чому. Виконавча влада є основною гілкою влади, бо вона повсякденно здійснює роль господаря в державі на всіх рівнях. Тому навіть у стабільних державах із достатньо відпрацьованою правовою базою послаблення контролю за виконавчою владою з боку представницьких органів влади породжує грунт для зловживань бюрократичним апаратом виконавчих структур, корупції. Недарма в цивілізованих правових державах парламентський контроль за виконавчою владою є основою нормального її функціонування і розвитку суспільства. Найголовніший важіль контролю формування і використання бюджету, тобто народних грошей, бо зловживання можуть найбільше реалізуватися через використання цих грошей.

І другий важливий елемент контролю — вплив на добір високопоставлених посадових осіб держави. Парламент відстежує, насамперед, чи відповідають запропоновані особи високим моральним (це один із найголовніших критеріїв при призначеннях) та діловим якостям.

Наприклад, у США, які є президентською республікою, президент має узгоджувати кандидатури на всі високі державні посади з комітетами конгресу (парламенту). І як би президентові не хотілося, він не зможе призначити на високу посаду морально скомпрометовану особу. А у нас ті, хто повсякденно декларує побудову правової держави, чомусь роблять вигляд, що не помічають здоровий досвід. Так само нечувана річ, щоб, наприклад, президенти США чи Франції, як і будь-якої іншої нормальної держави, призначили на посаду державного службовця особу, яка не володіє або не бажає користуватися державною мовою. У нас переважно все якраз навпаки!

Ці ваговиті «дрібниці» і характеризують рівень національної честі і свідомості наших державних мужів, рівень їхнього органічного зв'язку з українським народом, відчуття його проблем, відданість українським традиціям, духовним надбанням, культурі.

За нормального стану речей Основний Закон — Конституція — повинен гарантувати: по-перше, головне право автохтонному (корінному) народові (етносові, у нашому випадку — українському) творити національну (українську) за формою і духовною суттю державу; по-друге, такий правовий механізм, який виключав би можливість конституційним шляхом узурпувати владу в державі окремими групами (кланами) чи особами, позбавляючи народ його природного права творити народовладдя, тобто бути справжнім господарем на власній землі; по-третє, Основний Закон повинен закладати правову основу національної безпеки держави і нації від зовнішніх і внутрішніх посягань через зовнішню агресію і підривну діяльність всередині країни.

А тепер погляньмо, чи запропонований Конституційною комісією проект Конституції відповідає цим найголовнішим принципам.

В цілому проект має чітко окреслене антиукраїнське спрямування. Якби його було схвалено без суттєвих змін, то це стало б найбільшою небезпекою для українського народу.

Автори проекту (справжні автори — це далеко навіть не Конституційна комісія, в якій хто свідомо, а хто несвідомо виконав роль мавра) заклали правову основу не Української національної держави, а космополітичного державного утворення інтернаціональними зусиллями.

Дуже характерний з цього приводу початок преамбули, що визначає поняття українського народу: **«Ми, український народ — громадяни України усіх національностей». Цією підступною формулою український народ як корінний етнос на своїй споконвічній території позбавляється права суб'єкта творення власної держави. Взагалі, в проекті нової Конституції місця для українського етносу (понад 40 млн. українців) не знайшлося. Відтак навіть згадки нема про виняткове право українського етносу відновити свою державу.** А саме в такому контексті мали б вести мову про побудову української держави в сучасну пору.

У Конституцію закладається небезпечний прецедент дискримінації українського етносу, а національні меншини підносять в ранг колективного суб'єкта державотворення. Задум зрозумілий, хоч далеко не всім — автоматично Конституцією визнати Україну не національною, а багатонаціональною державою і в такий спосіб позбавити корінний український етнос **природного права (тобто найвищого) творити свою державу на власній землі як необхідну умову для самореалізації цього народу. Проектом передбачено передати це право національним меншинам.**

Маємо справу з небезпечним парадоксом. Те, за що віками боровся український народ проти різних завойовників, піддаючись планомірній політиці духовного, культурного, політичного і фізичного етноциду, тепер у незалежній державі хочуть потихеньку відняти в нього, накинувши антиукраїнську Конституцію. **Тепер є небезпека для нас, українців, програти вже не битву, а війну без бою за свободу і незалежність. Кожен, хто вважає себе українцем, хто шанує свою духовну спадщину і ті незліченні жертви кращих синів і дочок багатьох поколінь, які поклали життя на вівтар свободи, повинен не допустити здійснення підступного задуму.** Мусимо пам'ятати — якщо цього не зробимо тепер, то можемо опинитися в такій ситуації, коли домагання своїх природних

Точка зору

прав для українців буде розглядатися як антиконституційна діяльність.

Роблять спробу закріпити в Конституції статус-кво, який склався не природним чином, а внаслідок багатовікового жорстокого гніту українського народу, насамперед московськими окупантами, які проводили цілеспрямовану політику на знищення українського народу.

Для підтвердження наведу деякі приклади.

У ст.10 проголошено: «Державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова». Добре. Але в іншому абзаці цієї самої статті читаємо: **«У місцях компактного проживання громадян, що належать до однієї, або кількох національних меншин, поряд із державною мовою може вживатись у діяльності органів державної влади та державних організацій мова, прийнятна для більшості мешканців певного населеного пункту».**

Це означає на практиці, що наслідки русифікаторської політики дістають закріплення в Конституції. Існуючу практику теж знаємо: більшість міст східного і південного регіонів тотально штучно зрусифіковано. Ніхто в українців не питав згоди, коли закривали українські школи, коли українців депортували за межі України, коли видушували їх голодоморами, коли винищували українську інтелігенцію.

Планову міграційну політику окупаційного режиму здійснювали з продуманою метою змінити демографічний склад населення.

Нам хочуть нав'язати через Конституцію (Іван Франко напевне назвав би її подвійно свинською), щоб ми змирилися з таким дискримінаційним станом. Ніби землі, які є українськими, ми завойовували і когось поневолювали, а тепер повинні спокутувати свої гріхи.

До речі, понад 15 млн. українців в РФ, навіть там, де вони проживають компактно, про такі речі хіба що можуть помріяти. Незважаючи на те, що їх силоміць депортували на Північ, Далекий Схід, Сибір. Але в Конституції РФ навіть натяків на задоволення їхніх прав нема, на практиці — також.

Червоною ниткою проходить у проекті тенденція підриву і розмивання прав українського народу.

У ст. 19 записано: «Не може бути привілеїв чи обмежень на підставі... політичних та інших (? — **С.Х.**) переконань, ...мови, релігії чи інших обставин» (?).

Отже, не доведеться висувати претензії до тих, хто займає високі державні посади, але не сприймає ідеї самостійності української держави, нехтує чи зневажає українську мову, бо вони отримають конституційний захист. У проекті Конституції ніде не записано, що державний службовець повинен володіти і офіційно послуговуватися українською мовою.

Чи знають наші шановні громадяни, що, наприклад, у таких традиційно правових демократичних державах, як США, Франція, без знання відповідно англійської чи французької мови не лише про державну службу, а й про право отримати громадянство навіть мріяти смішно.

Ст. 48 — національним меншинам гарантовано право на навчання рідною мовою в державних та комунальних навчальних закладах. Знову ж таки, це нісенітниця, якої ніде більше в світі немає. Право на навчання рідною мовою вони можуть мати, але не в державних закладах. Нехай собі організовують, фінансують і на здоров'я навчаються, але це може бути лише їх приватна справа.

Нинішня антинародна, антиукраїнська влада не може забезпечити школи українськими підручниками, бо не хоче.

У ст. 12 записано: «Суспільне життя в Україні грунтується на засадах **політичної**, економічної та **ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державною як обов'язкова».**

Нехай би назвали автори, де і кому в світі вдалося збудувати державу і підтримувати її міцність без державної ідеології. Але **ідеологічна какофонія — це і є ідеологія руйнування української нації та позбавлення її права творити свою національну державу!**

Отже, навіть згадки немає про державну ідеологію, в основу якої має бути покладено українську національну ідею, без чого українцям годі й сподіватися чогось доброго від держави, яка творить на їх етнічній території — Україні. Автори проекту приготували для нас, українців, долю американських індіанців і нахабно хочуть це все узаконити через антиукраїнську Конституцію.

Все, що є українського в проекті, — українська національно-державна символіка. Але якщо зважити, що її внесено в антиукраїнський контекст Конституції, то це можна розцінити як глум над нашою національною честю.

Де це бачено, щоб національні меншини (а вони є у кожній державі) визначали правила для корінного народу? Це зухвала образа національної честі й гідності українців! Нічого доброго вона не принесе для нацменшин, бо провокує українців на відповідні дії проти них. Правила життя держави, які має бути закладено в Конституції, визначає єдиний суб'єкт державотворення в Україні — український народ (етнос). Якщо національні меншини сприймуть ці правила українців, поважатимуть закони України, традиції, мову, культуру українців, то ми, українці, готові забезпечити всі громадянські права національних меншин. А спроба нацменшин нав'язати нам, українцям, свої правила гри зобов'язує нас рішуче поставити їх на місце.

Не сумніваюся, що так і буде!

Або ось таке зухвальство, записане у ст. 21: **«Іноземці та особи без громадянства користуються в Україні такими ж правами і свободами, ...як і громадяни України».**

Немає більше в світі держави і влади, яка так дозволяла б собі глумитися з народу, яким править. Україна і тут стає полігоном для втілення в життя сумнівної ідеї Попера-Сороса про відкрите суспільство. На практиці ми вже маємо міністрів, керівників великих державних об'єднань, навіть народних депутатів, які, будучи громадянами інших держав, приїздять в Україну «на ловлю счастья и чинов». Тепер залишилося тільки ще закріпити цей абсурд у Конституції.

Такі речі гарантуються й іншими статтями проекту.

У ст. 28 — вільне пересування і вибір місця проживання, хто до нас звідки завгодно не приїхав би. У ст. 30 — необмеження на релігійну діяльність теж яким завгодно і з будь-якою метою прибулим зайдам (це дуже небезпечна лазівка для ідеологічних диверсій проти України). Можна ще чимало наводити прикладів, але й цих достатньо, щоб зрозуміти: з такою Конституцією українському народові творити свою державу — річ безнадійна.

Вважаю за потрібне насамперед зосередити увагу українців саме на цих аспектах проекту, щоб застерегти нашу громадськість від необдуманих кроків, бо тепер, як ніколи, **українська нація в небезпеці!**

Що ж до інших небезпечних моментів, які є в проекті, варто коротко наголосити на таких.

Обмеження функцій парламенту і зведення його до ролі маріонетки виконавчої влади. Фактично ліквідується право впливати на формування уряду, різко обмежуються контрольні функції за виконавчою владою, звужується діапазон законотворчої діяльності парламенту. І практично необмежені стають повноваження президента без будь-якої відповідальності.

Судову владу в проекті передбачено цілком підпорядкувати виконавчій владі, оскільки її повинно формувати Міністерство юстиції. Тобто, якщо це буде втілено в життя, то від судової влади залишиться сама тільки назва, фактично вона перетвориться у маріонетку виконавчої влади.

Закладено й обмеження функцій прокуратури, що призвело б до ще більшого хаосу і безкарності злочинного світу.

Ідея двопалатного парламенту на нинішній час небезпечна тим, що за існуючої практики сенат було б сформовано

тими, хто володіє величезними «брудними» фінансами. Є всі підстави побоюватися, що сенат опиниться цілковито в руках «п'ятої влади» (мафії).

Задум авторів проекту — якнайбільше ослабити парламент, вивести з-під контролю корумповану виконавчу владу, тобто повністю віддати її в руки «п'ятій владі».

Створюється враження, що цей проект взагалі зроблено на замовлення доморощеної і транснаціональної мафії. До такого висновку підводить вдумливий аналіз проекту та зіставлення його з реальною ситуацією, що склалася на даний час в Україні. Відчувається бажання наших можновладців якнайшвидше відрапортувати своїм зверхникам як на Сході, так і на Заході про виконання замовлення.

Частина нашої громадськості, на перший погляд, цілком слушно схиляється до ідеї сприйняття на перехідний період авторитарної влади президента (навіть диктатури). З цим таки можна було б на певний час змиритися, якби при владі були національно свідомі, високоінтелектуальні, порядні, вольові, здатні на самопожертву мудрі особистості. Але ж ми й тут «маємо те, що маємо».

До чого диктатура нинішніх кланів може призвести — передбачити неважко. Зрештою, те, що вона нам готує, підтверджує і запропонований нею антиукраїнський проект Конституції. Бажаючи конституційно закріпитися при владі, олігархія гарячково намагається будь-що проштовхнути цей зловісний проект. Для цього і розгортають кампанію шантажу, неправди і залякування під фальшивими гаслами: якщо не буде негайно схвалено запропонований проект Конституції, то все розвалиться, настане мало не кінець світу для нас.

Ще раз нагадаю: цю тактику було випробувано на прикладі з антиконституційним договором.

Поміркуймо: чи справді настане армагедон, якщо ультиматум не буде виконано?

Спробуймо йти від зворотного. Уявімо, що сталося диво і у нас з'явилася найкраща Конституція (хоча зрозуміло: за наших реалій це — фантастика), а не така антиукраїнська.

За ідеальної Конституції, але з нинішньою владою — що суттєво зміниться? Автоматично зникнуть усі наші проблеми? Поліпшиться безпека держави (до речі, в запропонованому проекті немає навіть розділу про безпеку держави)? На жаль, відповідь напрошується негативна.

Хіба безпека держави залежить від Конституції? Ні. Вона в тисячу разів поліпшилася би, якщо б у нас був справжній кордон із Росією, бо без Конституції держава може існувати (і приклади таких держав маємо), без кордонів справжньої незалежної держави не буває.

Так само не може бути гарантовано безпеку держави без боєздатних збройних сил, яких ми ще не маємо.

Не поліпшиться внутрішня безпека держави: якщо безкарно чиняться погроми віруючих 18 липня в Києві та 18 грудня минулого року в Чернігові. Чи не слід за це суворо питати з Міністерства внутрішніх справ? Чи за таку кадрової політики, яку проводить нинішній Президент України, зменшиться організована злочинність, розграбування народного майна, корупція зростаючого бюрократичного державного апарату? Ні.

Під шумок балачок про Конституцію Україна тихенько втягується у військовий союз із Росією. Вже маємо договір про спільну оборону (від кого?) повітряного простору, міністр Шмаров понапідписував такого, що для Росії доступні наші аеродроми, повітряний простір, Росія отримала дозвіл для транзиту військ через нашу територію, здано наші стратегічні бомбардувальники і спецтехніку Росії, маємо спільний військовий спецзв'язок із нею, угоду про культурне співробітництво військових, спільну програму підготовки військових кадрів тощо. Отже, відбувається потихеньку ліквідація власних збройних сил. «П'ята колона» ще й підкидає ідею комплектування ЗС за територіальним принципом!

Всі ці факти засвідчують, що наша нинішня влада справді підриває безпеку держави.

Відсутність податкового кодексу (його підготовку торпедує наш уряд), який упорядкував би податкову систему, звичайно, вкрай негативно відбивається на економіці й у цілому на безпеці держави.

Безвідповідальність, безкарна сваволя і беззаконня розбещеного державного апарату теж створюють неабияку загрозу суспільству і державі.

Безкарно, з вини виконавчої влади та органів нагляду, діють політичні антиукраїнські, антидержавні сили — наприклад, КПУ, Громадянський конгрес та інші, яких давно за свою діяльність має бути знято з державної реєстрації й поставлено поза законом. Але ж виконавча влада бездіяльна проти цих підривних елементів.

Мафіозні клани перетворилися на «п'яту владу» і, фактично, господарі в державі.

Саме щоб відвернути увагу від цих актуальних проблем, і затіяно провокаційну тяганину навколо нового проекту Конституції. Над новою Конституцією потрібно сумлінно працювати, а не нагально проштовхувати запропонований і зовсім не придатний для України проект.

За нинішньої складної ситуації перехідного періоду немає реального механізму для прийняття добротної Конституції України. Наміри протягнути через референдум цей зловісний проект — небезпечна авантюра, яка може дорого коштувати нашій державі й суспільству.

Як не парадоксально, але цьому сприяють, з одного боку, комуністи, які своєю антидержавною діяльністю та провокаційними прожектами полегшують владі завдання нав'язати суспільству свій антиукраїнський проект, а з другого, деякі демократи, які дали себе втягнути в ці авантюри і сліпо підігрують цій самій владі.

Здоровий глузд і чесна позиція справжніх патріотів України підказують: всі зусилля потрібно сконцентрувати на тому, щоб вживати рішучих заходів для зміцнення безпеки держави. Для цього потрібно, не гаючи часу, приймати найважливіші закони прямої дії (наприклад, Податковий кодекс, Земельний кодекс, закон про декларування доходів і майна тощо), змусити Президента, уряд проводити належну кадрову політику, вжити комплекс заходів на підтримку української культури і науки, прискорити структурні зміни економіки, налагодити виконавчу дисципліну, управління державним сектором економіки, здійснювати цивілізовану приватизацію, не на словах, а на ділі вести боротьбу проти організованої злочинності, зокрема у сфері економічних злочинів.

За сумлінної праці на цій ниві та поліпшення соціально-економічної ситуації створяться кращі умови і для прийняття нової, добротної Конституції України.

Степан ХМАРА,
народний депутат України,
голова УРКП.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про музей «Чорнобиль»

З метою підвищення ефективності культурно-освітньої та науково-дослідної роботи музею «Чорнобиль» щодо висвітлення теми Чорнобильської катастрофи та враховуючи виключне значення цього історико-культурного і соціально-політичного закладу **постановляю:**

1. Підпорядкувати музей «Чорнобиль» Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Київській області Міністерству внутрішніх справ України.

2. Надати музею «Чорнобиль» Міністерства внутрішніх справ України статус національного та іменувати його «Національний музей «Чорнобиль».

3. Кабінету Міністрів України затвердити персональний склад Наглядової ради Національного музею «Чорнобиль» відповідно до Положення про національний заклад (установу) України.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 25 квітня 1996 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про нагородження Почесною відзнакою Президента України

За вагомі особисті заслуги у виконанні робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, постановляю:

Нагородити Почесною відзнакою Президента України

АНДРЄЄВА Юрія Борисовича — президента громадської організації «Союз Чорнобиль України», м.Київ

АНДРУЩЕНКА Анатолія Івановича — начальника управління Київської обласної державної адміністрації

БЕРЕЗАНА Володимира Михайловича — інваліда I групи, майора внутрішньої служби у відставці, м.Київ

БОНДАРЄВА Валерія Петровича — заступника голови Житомирської обласної державної адміністрації

БОНДАРЧУКА Миколу Степановича — головного спеціаліста Штабу Цивільної оборони України, м.Київ

ДЕМЧЕНКА Олексія Олексійовича — інваліда II групи, Луганська область

ДОБРОВОЛЬСЬКОГО Олександра Станіславовича — чергового дозиметриста Хмельницької АЕС

ЗЕЛІНЧЕНКА Євгена Юхимовича — водія автомобіля виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод», Дніпропетровська область

КУЦАЯ Івана Леонтійовича — заступника голови Київської обласної державної адміністрації

ЛЕБЕДЯ Миколу Федоровича — інваліда II групи, голову Фонду інвалідів Чорнобиля Запорізької області

ПЕТРОВА Юрія Володимировича — пенсіонера Служби безпеки України, генерал-майора у відставці, м.Київ

ПРИЙМАЧЕНКА Миколу Івановича — заступника голови Київської обласної державної адміністрації

РОКОССОВСЬКОГО Рафаїла Костянтиновича — пенсіонера, члена Ради організації ветеранів України, м.Київ

СЕРГІЄНКА Анатолія Вікторовича — віце-президента громадської організації «Союз Чорнобиль України», голову Комітету військових ветеранів Чорнобиля, м.Київ

СІНЬКА Василя Даниловича — голову Київської обласної державної адміністрації

СЛОБОДЕНЮКА Володимира Микитовича — співробітника Служби безпеки України

СТОЖКА Миколу Михайловича — колишнього начальника Штабу цивільної оборони Житомирської області.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 26 квітня 1996 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про нагородження відзнакою Президента України «Орден Богдана Хмельницького»

За особисту мужність і героїзм, виявлені при ліквідації аварії на Чорнобильській атомній електростанції, **постановляю:**

Нагородити відзнакою Президента України «Орден Богдана Хмельницького» III ступеня

БОНДАРЕНКА Дмитра Костянтиновича — головного спеціаліста Головного управління військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту Збройних Сил України

ЗІНКІНА Володимира Федоровича — начальника штабу — заступника начальника Штабу цивільної оборони Київської області, полковника

СЕЛЕМЕНЄВА Івана Михайловича — провідного спеціаліста відділу Штабу цивільної оборони Київської області, полковника запасу

ШУЛЬГІНА Євгена Олександровича — командира окремої бригади радіаційного, хімічного, біологічного захисту Міністерства оборони України, полковника

ЯЗОВСЬКИХ Івана Євдокимовича — начальника штабу — першого заступника начальника інженерних військ Збройних Сил України, полковника.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 26 квітня 1996 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про нагородження відзнакою Президента України — зіркою «За мужність»

За виняткову особисту мужність і самовідданість, високий професіоналізм, виявлені під час ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, **постановляю:**

Нагородити відзнакою Президента України — зіркою «За мужність»

КІБЕНКА Віктора Миколайовича — начальника караулу воєнізованої пожежної частини №6 по охороні міста Прип'ять, Героя Радянського Союзу (посмертно)

ПРАВИКА Володимира Павловича — начальника караулу воєнізованої пожежної частини № 2 по охороні Чорнобильської АЕС, Героя Радянського Союзу (посмертно).

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 26 квітня 1996 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про нагородження відзнакою Президента України — хрестом «За мужність»

За особисту мужність і відвагу, виявлені при ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, постановляю:

Нагородити відзнакою Президента України — хрестом «За мужність»

БУЛАНКА Сергія Володимировича —старшого авіаційного техніка бригади армійської авіації Прикарпатського військового округу, капітана

ВОВКА Анатолія Антоновича — голову центральної ради Всеукраїнської асоціації інвалідів Чорнобиля, м.Київ

ВОЙТОВА Володимира Васильовича — голову Вінницької обласної громадської організації «Союз Чорнобиль України»

ВОЛОДІНА Сергія Івановича — начальника зміни Головного центру управління повітряним рухом Міністерства оборони України, підполковника

КЛОЧЕНОК Галину Петрівну — заступника начальника управління Київської обласної державної адміністрації

КУРГУЗА Анатолія Харлампійовича — чергового оператора реакторного цеху Чорнобильської АЕС (посмертно)

ЛЕЛЕЧЕНКА Олександра Григоровича — заступника начальника електричного цеху Чорнобильської АЕС (посмертно)

ЛОПАТЮКА Віктора Івановича — чергового електромонтера електричного цеху Чорнобильської АЕС (посмертно)

ЛУЦИКА Миколу Володимировича — начальника служби радіаційного, хімічного, біологічного захисту Головного управління Національної гвардії України, полковника гвардії

МАХРОВА Валерія Олексійовича — механіка колективного сільськогосподарського підприємства «Мирний» Іванівського району, Херсонська область

МОХОВА Володимира Івановича — заступника командуючого Національною гвардією України, генерал-лейтенанта гвардії

НОВІКОВА Анатолія Олександровича — начальника відділу управління Штабу цивільної оборони Кіровоградської області

СИТНІКОВА Анатолія Андрійовича — заступника головного інженера по експлуатації Чорнобильської АЕС (посмертно)

СТАРОДУМОВА Валерія Михайловича — заступника начальника управління Державного комітету України по використанню ядерної енергії

ТЕЛЯТНИКОВА Леоніда Петровича — генерал-майора внутрішньої служби у відставці, Героя Радянського Союзу

ТИТАРЕНКА Олексія Федоровича — командира окремої мобільної механізованої бригади Штабу Цивільної оборони України, полковника

ШУЛИГІНА Бориса Олексійовича — заступника командира понтонно-мостової бригади Міністерства оборони України, полковника.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 26 квітня 1996 року.

Пишемо нову Конституцію України

МАЄМО ПРОЕКТ, ЯКИЙ СЛІД

Доповідь голови постійної Комісії ВР України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин професора Володимира БУТКЕВИЧА на сесії Верховної Ради України про проект Конституції України (друкується зі скороченнями).

На початку свого виступу Володимир Буткевич перелічив постанови ВР України та її Президії, які стосуються організації розгляду проекту Конституції у Верховній Раді, та стисло охарактеризував подані від фракцій, партій та окремих депутатів проекти Конституції. Далі він сказав:

Отже, на сьогодні ми маємо один проект Конституції, до обговорення якого **фактично надійшли зауваження і пропозиції від постійних комісій і окремих народних депутатів, — це проект Конституції від Конституційної комісії.** Але саме з питання організації розгляду цього проекту дискусія у Верховній Раді тривала майже два тижні. Хоча слід зазначити, що майже з усіх принципових питань організації розгляду проекту Конституції України більшість постійних комісій визначилися ще до 25 березня 1996 року.

Так, з пропозицій, які надійшли до Комісії з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин від 24 комісій, можна зробити такі висновки: 15 комісій висловилися за те, щоб проект Конституції Конституційної комісії розглядати в першій декаді квітня, 4 — згідно з Регламентом, що майже збігається у часі з першою пропозицією, і лише 2 комісії пропонували перенести розгляд проекту на травень.

7 комісій вважали, що до обговорення проекту необхідно визначитися з основних принципових положень Конституції. Більшість комісій виходила з того, що в цьому немає необхідності, що такі принципи вже закладені в проекті Конституції, або, що їх можна визначити чи уточнити в процесі обговорення. Лише 4 постійні комісії ставили питання про визнання проекту Конституції як неприйнятного. 14 постійних комісій вважали за необхідне створення тимчасової спеціальної Комісії Верховної Ради України як головної для опрацювання проекту Конституції, 5 постійних комісій не бачили в цьому потреби, решта комісій не визначилися.

11 постійних комісій пропонували прийняти рішення про визнання проекту Конституції невідкладним (стаття 6.4.5), а тому і скоротити термін його розгляду. 7 постійних комісій не бачили в цьому необхідності, решта не визначилися.

Отже, як бачимо, абсолютна більшість постійних комісій Верховної Ради висловилася за те, щоб проект Конституції Конституційної комісії якомога швидше було внесено до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради, щоб його розглядали із зауваженнями і пропозиціями членів Конституційної комісії і народних депутатів і, фактично, щоб цей проект узяти за основу подальшого обговорення у Верховній Раді. Але може виникнути запитання: чому ж тоді ці рішення не вдалося втілити у відповідну постанову Верховної Ради України?

Річ у тому, що ми акцентували увагу на питанні, як розглядати проект Конституції Конституційної комісії, а народні депутати, цілком закономірно, ставили для себе запитання: що повинно бути закладено, а отже, і розглядатися у проекті Конституції?

На запитання, що має бути предметом опрацювання (розгляду) постійними комісіями Верховної Ради України під час підготовки до першого читання проекту Конституції України, 12 постійних комісій вважали: **проект Конституції України разом із зауваженнями і пропозиціями членів Конституційної комісії, а також поправками і пропозиціями стосовно структури, основних положень, принципів, критеріїв проекту Конституції України, у разі внесення таких народними депутатами.** І лише 8 постійних комісій виходили з того, що предметом опрацювання має бути лише проект Конституції разом із зауваженнями і пропозиціями членів Конституційної комісії, відповідно до рішення Конституційної комісії від 11 березня 1996 року. 4 постійні комісії не визначилися. Саме з цього питання позиції народних депутатів розійшлися. Як ви пам'ятаєте, то одна, то друга половина пропонували свій варіант проекту, але він не набирав необхідної більшості голосів.

За моїми підрахунками, на Президії Верховної Ради і на пленарних засіданнях було розглянуто близько трьох десятків варіантів постанов, і, як ви знаєте, жоден з них не набрав необхідної більшості голосів. Таке «перетягування мотузки» призвело і до зміщення оцінки і самого проекту Конституції Конституційної комісії: від у цілому позитивної до вкрай негативної.

Якщо напочатку, особливо в постійних комісіях, переважав конструктивний підхід до розгляду проекту Конституції, то під кінець обговорення проектів постанов у сесійному залі переважали політичні пристрасті, емоції і сумнівне бажання не поступитися принципами.

Гадаю, що сьогодні ми підійшли до розуміння того, щоб розпочати з нульового варіанта, тобто спокійно, без емоцій, ще раз оцінити проект Конституції Конституційної комісії, визначитися, хто і в який термін доопрацює цей проект, провести без зволікання читання проекту і прийняти рішення.

У контексті сказаного давайте ще раз неупереджено звернемося до проекту Конституції Конституційної комісії. Оцінюючи проект Конституції робочої групи Конституційної комісії, П.Симоненко писав у «Голосі України» за 26 грудня 1995 року: «Не можна не погодитися з тими, хто зауважує, що текст Конституції на 95 відсотків **може бути прийнятий,** а через інші 5 відсотків його ні в якому разі підтримати не можна».

Конституційна комісія схвалила проект Конституції більшістю у 26 голосів. Яких же змін він зазнав порівняно з проектом, підготовленим робочою групою Конституційної комісії України? До 136 статей проекту внесено поправки. Зазначу, що суттєві зміни внесено в преамбулу, до 15 статей, в прикінцеві і перехідні положення, вилучено 8 статей, сформульовано три нові. Грунтовно опрацьовані «Прикінцеві положення» і «Перехідні положення». Внесено часткові зміни до 26 статей (переважно редакційні). 83 статті робоча підкомісія прийняла (деякі вилучила) консенсусом, 81 — простою більшістю голосів. Зауважу, що консенсусом приймали рішення представники і лівого, і правого спрямування.

Але, повертаючись до оцінки П. Симоненка, хотів би зазначити: якщо навіть теоретично допустити, що всі напрацювання робочої підкомісії Конституційної комісії слід оцінити негативно, то в такому разі вона підняла б відсоток неприйнятності проекту Конституції ще на 17,5 одиниці. Отже, в такому разі текст проекту Конституції України був би прийнятний для депутатської фракції «Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя» на 77,5 відсотка. Невже в такому разі 90 народних депутатів-комуністів не можуть доопрацювати разом зі своїми колегами по парламенту 22,5 відсотка проекту Конституції і прийняти цілісний, демократичний за сутністю документ? Переконаний, що це не тільки можливо, а й займе порівняно нетривалий час.

Виступаючи на засіданні Конституційної комісії 11 березня 1996 року під час схвалення проекту Конституції, співголова Конституційної комісії, Голова Верховної Ради України О. Мороз говорив: «Ми маємо сьогодні цілісний варіант проекту, опрацьованого робочою підкомісією Конституційної комісії на основі тексту робочої групи... Конституційна комісія і Верховна Рада України отримали **завершений і достатній предмет для обговорення».**

Звичайно, ніхто не заперечує, що вказаний проект містить недоліки. Їх кожен знає, а отже, і бачить шлях до їх подолання.

Нагадаю, що і Президент України, коли виступав з приводу цього проекту Конституції, зазначив: «У мене теж багато зауважень до цього тексту... Я цілком поділяю, що обов'язково при подальшому розгляді у Верховній Раді треба надати право законодавчої ініціативи Кабінету міністрів, обов'язково. Нам треба було б уважніше і не в такому «підпіллі» розглядати питання щодо статусу Криму... Я підтримую пропозиції і щодо прокуратури». Мабуть, тих, хто не хотів би врахувати таких зауважень, немає.

На жаль, з приводу проекту Конституції Конституційної комісії часто висловлювали, в тому числі і народні депутати, не конкретні конструктивні зауваження і пропозиції, які лише допомогли б у подальшому доопрацюванні проекту, а, скоріше, загальні оцінки, загальну характеристику і часто-густо різко негативного характеру.

В такому підході до проекту важко знайти раціональне, він не говорить про спробу поліпшити документ. Деякі зауваження серйозно застерігають, чи документ в цілому відкидають, але пропонують на заміну ще недосконаліший документ. Інші пропозиції переводять обговорення проекту Конституції Конституційної комісії в суто політичну площину. Зрозуміло, що Конституція є основним політико-правовим законом держави. Але не слід забувати, що політичне протистояння навколо нього може зруйнувати власне правове, тобто те, що є стрижнем цього документа.

Часто-густо висловлювали зауваження, які в основі своїй були хибні. Для прикладу вкажу хоч би на таку характеристику проекту Конституції Конституційної комісії: **«проект закріплює недемократичну форму держави».**

Якщо не демократичну, отже, або деспотичну, або автократію, тоталітарну чи подібну до неї форму. Вибачте, але ж є якісь сталі, загальновизнані ознаки демократичної держави. Їх часто поділяють на основні і додаткові.

Основні. Визнання принципу підпорядкування меншості більшості. Чи дотримується цей принцип у проекті Конституції? Варто подивитися на статті 10, 28, 30, 34, 60, розділ 3, щоб дати позитивну відповідь.

Основною ознакою демократичної держави є проголошена і фактична рівноправність громадян. А хіба не про це йдеться в статтях 16, 19, 31 та в інших статтях Конституції?

Основною ознакою демократичної держави є політичні і соціальні права і свободи, закріплені в законодавстві. Третину всього проекту Конституції присвячено закріпленню таких прав і свобод. Західні експерти нам говорять, що ви трохи перестаралися і закріпили такі права і свободи і в такий спосіб, що держава і суспільство можуть їх не забезпечити. Вітчизняні експерти стверджують протилежне: права і свободи громадянина в проекті Конституції урізані, декларативні і нівелюються значними обмеженнями.

Нарешті, четверта основна ознака демократичної держави: надання рівного права громадян на участь в управлінні суспільством і державою. А про що йдеться в статті 33 проекту Конституції: «Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевому референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади і місцевого самоврядування.

Громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також служби в органах місцевого самоврядування»? Зауважу принагідно, що вказана стаття говорить про рівне право доступу до державної служби, в той час як стаття 25 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права говорить про «Допуск на загальних умовах рівності до державної служби».

Деякі народні депутати стверджують, що проголошені в проекті Конституції права і свободи людини нівелюються обмеженнями до цих статей. Давайте подивимося, які ці обмеження і скільки їх. Підставою для обмежень прав і свобод людини проект Конституції визнає обмеження, визначені законом в інтересах:

1. Охорони національної безпеки — ст. 28;
2. Громадського порядку — ст. 28;
3. Здоров'я чи моральності населення — ст. 28;
4. Прав і свобод інших людей — ст. 28;
5. Економічного добробуту — ст. 27;
6. Територіальної цілісності — ст. 29;
7. Запобігання заворушенням або злочинам — ст. 29;
8. Запобігання розголошенню конфіденційності — ст. 29;
9. Підтримання авторитету і неупередженості правосуддя — ст. 29.

А які обмеження передбачені відповідними міжнародними пактами? Давайте подивимося в Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Там передбачено обмеження в інтересах:

1. Гарантії явки на суд — ст. 9;
2. Гарантії явки для виконання вироку — ст. 9;
3. Охорони державної безпеки — ст. 12;
4. Охорони громадського порядку — ст. 12;
5. Здоров'я чи моральності населення — ст. 12;
6. Прав і свобод інших людей — ст. 12;
7. Охорони суспільної безпеки — ст. 18;
8. Поваги до репутації інших осіб — ст. 19;
9. Обмеження (окремо) для поліції — ст. 22;
10. Обмеження для осіб, що входять до складу збройних сил — ст. 22;
11. Додержання правил профспілкової організації — ст. 8 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.

Європейська Конвенція з прав людини додає обмеження в інтересах:

12. Малолітніх — ст. 6;
13. Захисту конфіденційності особистого життя — ст. 6;
14. Правосуддя — ст. 6;
15. Економічного добробуту країни — ст. 8;
16. Запобігання заворушенням і злочинам — ст. 8;
17. Територіальної цілісності — ст. 10;
18. Запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно — ст. 10;
19. Підтримання авторитету і неупередженості правосуддя — ст. 10;
20. Обмеження для осіб, що входять до складу державної адміністрації — ст. 11;
21. Суспільства — ст. 1 Першого Протоколу як додаткові статті Європейської Конвенції з прав людини (далі: Перший Протокол).
22. Контролю за використанням майна відповідно до загальних інтересів — Перший Протокол, ст. 1;
23. Забезпечення сплати податків чи інших зборів — Перший Протокол, ст. 1;
24. Забезпечення сплати штрафів — Перший Протокол, ст. 1;
25. Обмеження просто в інтересах держави — ст. 2 Четвертого Протоколу, який гарантує деякі права і свободи, що їх не передбачено Конвенцією і Першим Протоколом до неї.

Отже, чи можна говорити, що обмеження, які передбачено в проекті Конституції, нівелюють права і свободи громадян, коли їх усього передбачено 9, в той час як відповідні міжнародні пакти передбачають 25.

Не буду детально аналізувати додаткові ознаки демократичної форми держави, як-то:

1. Виборність основних органів держави і посадових осіб та їхня підзвітність виборцям;
2. Підконтрольність і відповідальність органів (і службовців) держави, які формуються шляхом призначення, перед виборними органами і установами;
3. Гласність у діяльності держави.

З приводу цих додаткових ознак можливі міркування як на користь проекту Конституції, так і критичного плану. Але для цього у нас є відповідні читання, під час яких можна внести належні зміни і корективи.

Щодо проекту Конституції Конституційної комісії хочу зазначити:

По-перше, чимало статей проекту Конституції України не було прийнято консенсусом на етапі роботи робочої підкомісії, а, як відомо, саме її проект було схвалено Конституційною комісією. Але значну кількість положень (розпоряджень) приймали саме консенсусом і їх не враховано під час загальної характеристики.

По-друге, стаття в проекті Конституції багатьма сприймається як вихідна одиниця її словесного документального викладу. Гадаю, що цей етап підготовки проекту Конституції ми пройшли і нині маємо головну увагу звертати на нормативні розпорядження, які сформульовано в тій чи тій статті проекту Конституції. Це дасть змогу не лише глибше зрозуміти зміст статей проекту Конституції, а й під час порівняння нормативних розпоряджень уникнути повторень, досягти їх більшого узгодження, результату, коли одне нормативне розпорядження не може суперечити іншому.

За моїм аналізом, у преамбулі, 162 статтях і перехідних положеннях запропонованого вам проекту Конституції України міститься 630 нормативних розпоряджень. 421 нормативне розпорядження, що становить 66,8 відсотка всіх розпоряджень, було прийняте чи відхилене в робочій підкомісії Конституційної комісії консенсусом. 69, або 10,9 відсотка, — голосуванням 9:1; 13, або 2,6 відсотка, — голосуванням 8:1; 30, або 4,7 відсотка, — голосуванням 8:2; 2 або 0,3 відсотка, — голосуванням 7:1; одне нормативне розпорядження (що становить 0,15 відсотка) прийняте голосуванням 7:2 і 94 нормативні розпорядження, що становить 14,9 відсотка, прийнято чи відхилено голосуванням 7:3.

(Далі у доповіді — дані про голосування за розділами проекту Конституції у робочій підкомісії Конституційної комісії).

Найбільше суперечок виникало під час обговорення розділу IV «Національні збори України» — 54 випадки з результатами голосування 7:3. Але, по суті, всі вони зводилися до двох проблем: а) двопалатний парламент і б) порядок формування і повноваження кожної з палат.

Прихильники двопалатного парламенту відстоювали свою точку зору, виходячи з таких міркувань:

1. Двопалатний парламент — це оптимізація законодавчого процесу. Верхня палата має бути консервативніша і повинна стримувати поквапливі рішення, які може прийняти нижня палата.

2. Двопалатний парламент — найприйнятніший для великої або середньої європейської держави. В Європі всі середні або великі держави мають двопалатні парламенти.

3. Більшість країн, де виникають певні політичні проблеми між

РЕТЕЛЬНО ДООПРАЦЮВАТИ

президентом і законодавчою владою, розв'язують їх саме через двопалатну структуру.

4. Двопалатна структура парламенту забезпечує певну рівновагу державного механізму не лише в самому парламенті, а й між президентом, виконавчою владою та законодавчим органом.

5. За умови різних термінів виборів до верхньої та нижньої палат буде забезпечено безперервну роботу парламенту в цілому, що сприятиме зміцненню стабільності в суспільстві.

6. Верхня палата зможе забезпечити рівне представництво всіх регіонів й урахування інтересів останніх у законодавчому органі.

Натомість опоненти цієї точки зору відстоювали концепцію однопалатного парламенту, виходячи з таких міркувань:

1. Наявність другої палати сповільнюватиме законодавчий процес, він буде менш ефективний. За умов неструктурованого суспільства, слабкості політичних партій, недосконалого територіального устрою, становлення самого парламенту як законодавчого органу левова частка часу йтиме на усунення розбіжностей між палатами, а не витрачатиметься на законотворчий процес.

2. В Європі більшість держав (22) мають однопалатний парламент, а 19 — двопалатні. З них 5 — федеративні держави. Ще в 5 державах друга палата — данина монархії. В Італії, наприклад, це зумовлено існуванням автономії Сицилія, Сардинія, Долина Аоста та інших автономних адміністративних областей: Трентино-Альто, Адідже, провінції Тренто і Больцано тощо. Двопалатний парламент Франції — данина заморським територіям.

Отже, залишилися Чехія, Ісландія, Ірландія, Польща, Румунія, Хорватія, Словенія, які за територією і за населенням значно поступаються Україні.

3. Непереконливим є аргумент, що в більшості країн, де існують певні політичні проблеми між президентом і законодавчою владою, вони розв'язуються через двопалатну структуру. Практика свідчить про протилежне. В абсолютній більшості держав двопалатна система створювалася в період відносної стабільності суспільства і певної рівноваги між законодавчою і виконавчою владою (виняток: Польща і Румунія). Але є інші випадки: 1953 року в Данії, коли загострилися стосунки між законодавчою і виконавчою владою, було прийнято рішення перейти до однопалатної системи. Перед цим протягом короткого часу парламент кілька разів розпускали.

4. Опоненти не вважають за переконливий аргумент, що друга палата представлятиме інтереси регіонів. Якраз у цьому принципі побудови вони вбачають небезпеку регіоналізації, а згодом і федералізації країни. Закон приймають не для регіонів, а для країни в цілому. Практика свідчить, що сьогодні народні депутати об'єднано розв'язують свої обласні проблеми більш ефективно, ніж це у них виходить у фракціях і групах. Крім того, закріплені за Сенатом повноваження здебільшого стосуються призначень вищих посадових осіб, коли головним критерієм має бути професіоналізм, а вже потім представництво регіонів. Якщо навіть поставити на перше місце регіоналізм, то і тоді сумнівно, що 18 сенаторів із західних областей України відстоять свого кандидата перед більш як 60 сенаторами із східних, південних та центральних областей України.

5. Закладений у проект Конституції порядок виборів сенаторів (три від кожної області) може спричинити суперечки між сенаторами: у кого з них найбільш представницький мандат. В Донецькій області на одного сенатора припадатиме 1 млн. 300 тис. виборців, а в Чернівецькій області лише 226 тис. Крім того, рівне представництво сенаторів від областей може викликати у них бажання добиватися рівних відрахувань у бюджет, рівновеликих дотацій тощо. Це паралізує роботу Сенату.

6. Згідно зі статтею 94 проекту Конституції вето верхньої палати на законопроект Палата депутатів може подолати більшістю у дві третини від її складу. Це призведе до того, що верхня палата заблокує роботу парламенту. Досвід показує, що нинішня Верховна Рада за два роки набрала таку кількість голосів щодо ДНЯЗу і незначної зміни до Конституції. Крім того, це правило унеможливлює подолання вето президента (стаття 95): згідно з цією статтею для подолання вето президента потрібна більшість у три п'ятих від складу палат. Палата депутатів вже набрала дві третини від свого складу під час подолання вето Сенату. Отже, ця умова є чисто символічна. А як Сенат набере три п'ятих голосів за законопроект, коли він більшістю проголосував проти нього і повернув до Палати депутатів? Небезпека за цієї ситуації полягає в тому, що 7 сенаторів (а всього їх 80) можуть заблокувати всю законодавчу роботу парламенту.

З розділу V «Президент України» лише 10 нормативних розпоряджень з 63 проголосовано в робочій підкомісії співвідношенням голосів 7:3.

Ці положення в основному стосуються призначення членів Кабінету міністрів України, створення судів і призначення суддів, всеукраїнського референдуму тощо.

Висловлювалися пропозиції членів Конституційної комісії, щоб членів Кабінету міністрів щонайменше затверджував парламент; створення судів віднести до повноважень парламенту; суддів, які призначаються вперше, призначає Президент, а тих, хто займатиме посади безстроково, затверджує парламент і до його повноважень віднести також призначення всеукраїнського референдуму щодо змін у Конституції.

Гостра і тривала дискусія розгорнулася під час обговорення розділу XI «Місцеве самоврядування», в якому 6 нормативних розпоряджень з 20 було прийнято голосуванням 7:3. Викликано це тим, що члени підкомісії по-різному пояснювали сутність місцевого самоврядування. Більшість членів підкомісії відстоювали концепцію громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування, меншість стояла на позиції державної теорії місцевого самоврядування. Зокрема, відстоювалася точка зору, що місцеве самоврядування може здійснюватися на районному і обласному рівнях. Для підтвердження цієї позиції її прихильники посилалися на Всесвітню Декларацію про місцеве самоврядування, згідно з якою воно має здійснюватися не лише тими підрозділами місцевої влади, що найбільш близькі до громадян, а й «територіальними їх ланками середнього та регіонального рівня». Опоненти посилалися на Європейську хартію місцевого самоврядування, яка менш імперативно говорить про регіональне самоврядування.

В розділі VI «Кабінет міністрів України. Інші органи виконавчої влади» 4 нормативні розпорядження з 30, що становить 13 відсотків, прийнято голосуванням 7:3. Ці положення стосувалися складу Кабінету Міністрів. Зокрема, колеги вважали передчасним скорочення кількості віце-прем'єрів до одного (стаття 112, пункт 1). Відстоювали думку, що прем'єр-міністр повинен мати більше повноважень у формуванні Кабінету Міністрів, а не просто керувати його роботою. З цього приводу висловлювалися пропозиції, щоб керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади були відповідальні за результати діяльності перед прем'єр-міністром (стаття 115), що тільки підвищить ефективність роботи Кабінету Міністрів (див. статтю 115). В цілому щодо цього розділу меншість колег пояснювала свою позицію під час голосування тим, що в ньому послаблено роль Кабінету міністрів у порівнянні з попередніми проектами Конституції України.

Ситуація не змінилася і під час формування статей інших розділів проекту Конституції. Так, зокрема, стаття 93 проекту позбавляє Кабінет міністрів України права законодавчої ініціативи.

Не знайдено консенсусу з чотирьох нормативних розпоряджень розділу XII «Конституційний Суд України». Вони стосуються призначення членів Конституційного Суду і обрання його голови, права подання справ для розгляду в Конституційному Суді, а також підготовки висновків Конституційного Суду про відповідність Конституції міжнародним договорам України.

Шановні колеги!

Я лише коротко зупинився на тих недоліках, які є в проекті Конституції та про які ви говорили і в засобах масової інформації, і обмінюючись думками між собою. На мою думку, не всі критичні зауваження є достатньо аргументовані. Досить часто і в цьому залі лунала вимога, щоб проект Конституції було приведено у відповідність до Декларації про державний суверенітет України. Я підготував порівняльну таблицю щодо Декларації про державний суверенітет України і проекту Конституції і повинен сказати, що вона свідчить про певну необ'єктивність критиків. Порівняйте преамбулу Декларації з преамбулою, статтями 12, 65, 67, 11, 7, 5 (я називаю положення преамбули Декларації в такому порядку, як вони в тексті, а статті проекту Конституції в такому порядку, як вони відповідають положенням преамбули Декларації) і ви побачите, що в цій частині декларація знайшла свої втілення в проекті Конституції. Звичайно, політичні декларації мали б бути сформульовані як юридичні імперативні норми проекту Конституції. Що й було зроблено.

Порівняйте положення розділу 1 Декларації «Самовизначення української нації» зі статтями 1,2, преамбулою, абзац 3, статтями 14, 61, 5 і 32 проекту Конституції і ви побачите, що нема особливих підстав для хвилювання.

Розділ 2 Декларації «Народовладдя» втілено в статтях 5, преамбулі, абзац 1, статтях 6, 65, 33 проекту Конституції.

Розділ 3 «Державна влада» — в статтях 1, 8, 6, 119, 120 проекту Конституції.

Розділ 4 «Громадянство Української РСР» — в статтях 4, 3, 9, 19, 92, 20 проекту Конституції.

Розділ 5 «Територіальне верховенство» — в статтях 2, 92, 130, 131 проекту Конституції.

Розділ 6 «Економічна самостійність» майже слово в слово повторений в Законі «Про економічну самостійність України» від 3 серпня 1990 року, а тому ще раз повторювати це в проекті Конституції не було необхідності. Бо у самій Декларації записано, що вона є основою для нової Конституції і законів України.

Я міг би цей аналіз продовжувати, але чи варто це робити. Звичайно, не все, що є в Декларації, адекватно відбито в проекті Конституції. І я далекий від того, щоб доводити протилежне. Але скажіть, будь ласка, як можна було адекватно відобразити в проекті Конституції назву населення, всіх громадян нашої держави, яка в 23 випадках звучить в Декларації по-різному. Це «народ України», «український народ», «народ Республіки», «українська нація», «громадяни України», «громадяни Республіки», «громадяни Української РСР».

До речі, Концепція нової Конституції України, схвалена Верховною Радою Української РСР 19 червня 1991 року, недалеко відійшла від Декларації. В ній зустрічається ця назва 19 разів, і знову по-різному: «український народ», «народ України», «українська нація», «громадяни України», «громадяни Республіки». І навіть у тій, «новій», Концепції, яку Верховна Рада протокольним дорученням передала як документ до Комісії з питань державного будівництва, діяльності Рад і самоврядування для врахування в роботі робочою підкомісією Конституційної комісії, цю назву зустрічаємо 18 разів і кожного разу по-різному: «український народ», «народ України», «громадяни України», «громадяни Республіки», «громадяни держави», «українська нація». Мені можуть заперечити, що в кожному випадку малося на увазі дещо інше. Але чим мала керуватися Конституційна комісія і, зокрема, робоча підкомісія?

Найперше, мабуть, науковим визначенням поняття «народ». Цитую марксистсько-ленінське визначення, або таке, що принаймні таким вважалося: «Народ в історичному матеріалізмі — це та частина населення, яка в даний історичний період зацікавлена в поступальному розвитку суспільства..., грає вирішальну роль у становленні нового, більш прогресивного суспільства» (Словник з філософії. Видавництво політичної літератури. М., 1966, с. 172).

А чи можна було адекватно відобразити в проекті Конституції положення Декларації про наміри України стати в майбутньому «постійно нейтральною державою», якщо одна частина депутатів схиляється в бік НАТО, а інша в бік військово-політичних структур СНД?

Цей перелік суперечностей можна було б продовжити. Багато в чому сказане стосується і відповідності проекту Конституції Концепції нової Конституції України, схваленої Верховною Радою Української РСР 19 червня 1991 року. Назву лише деякі з них.

В Концепції записано: «Нова Конституція має бути стабільною. Для цього передбачається жорсткий механізм її змін і доповнень». Ми спробували це передбачити в проекті, але дехто з депутатів обурюється: «Це Конституція перехідного періоду, і непотрібно закріплювати жорсткий механізм її змін».

В Концепції записано: «У Конституції слід передбачити... право громадян на приватну власність». Це записали — знову докір: «Чому не записано: право громадян на приватну трудову власність». А як це зробити, коли право такого інституту, як приватна трудова, не знає.

В Концепції йдеться про «Президентську Республіку», «Віце-президента», «Конституційні закони», «Кримську Автономну Радянську Соціалістичну Республіку», «Постійно нейтральний статус» тощо. Наскільки доцільно було все це відобразити в проекті Конституції — відповідь можете дати самі.

У засобах масової інформації і окремими народними депутатами висловлювалися досить полярні оцінки проекту. Від вкрай негативної — що він є антидемократичним і його не слід розглядати у Верховній Раді, до всебічного схвалення як кращого досягнення серед країн Східної Європи в підготовці демократичної Конституції, і що слід приймати без змін і доповнень.

Думаю, обидві точки зору є надто різкі і не допоможуть у вирішенні найбільш важливої державної справи.

Відхилення проекту призведе лише до зволікання конституційного процесу, і його негативні наслідки неважко передбачити.

Водночас, прийняття без належного доопрацювання не дозволить внести необхідні конструктивні удосконалення. Як я вже говорив, і мало хто з цим не погоджується, в проекті є недоліки. Деякі з них вже сьогодні викликали неадекватну реакцію народних депутатів.

Члени Конституційної комісії не змогли дати такі відповіді на проблеми, що випливають з окремих розділів, щоб вони влаштували всіх. І, як я вже говорив, саме в таких розділах найменше досягнуто консенсусних рішень (лише 36,8 відсотка). Ми розраховували на те, що в подальшій роботі, і зокрема у Верховній Раді, можна буде прийняти більш виважені рішення.

Висловлюються обурення, що в проекті Конституції не закріплено права корінних народів. Майже в кожному розділі проекту Конституції знайдуться такі нормативні розпорядження, які викличуть неадекватну реакцію.

Сьогодні в цих недоліках звинувачують Конституційну комісію. Завтра звинувачуватимуть Верховну Раду України.

Який вихід із ситуації? Думаю, його вказали представники груп і фракцій, які не чекали визнання за ними легітимності, а добровільно взялися за доопрацювання проекту Конституції.

За той час, доки точилася дискусія, як і що розглядати у зв'язку з проектом Конституції, представники 10 груп і фракцій, а згодом до них приєдналися і представники Соціалістичної фракції, розглянули майже дві третини статей проекту Конституції. Робота йшла спокійно, з повагою до думки опонентів, і щодо більшості розглянутитх сттатей досягнуто консенсусних рішень. Зокрема, розглянуто такі складні для порозуміння розділи: преамбула проекту Конституції, розділ 1 «Загальні засади», розділ 2 «Права і свободи людини», розділ 3 «Вибори. Референдум», розділ 4 «Національні збори України», розділ 5 «Президент України», розділ 6 «Кабінет міністрів України. Інші органи виконавчої влади» тощо.

Можна сказати, що пройдено найбільш складні для порозуміння розділи проекту Конституції.

Керівники фракцій і груп виробили чіткішу формулу визнання верховенства закону, посилили гарантії судового захисту конституційних прав і свобод громадян, чіткіше розкрили формулу народовладдя, внесли конструктивні зміни до статті 15 щодо державної символіки, конкретизували статус іноземців в Україні, поліпшили нормативне розпорядження стосовно невтручання в особисте і сімейне життя людини.

Конкретніше і по-новому запропонували вони норми щодо статусу політичних партій в Україні, підприємницької діяльності, проведення страйків, гарантій прав людини з боку держави, і зокрема на освіту, на працю тощо.

Доопрацювали статті про вибори і референдум. Значно посилили статус Кабінету міністрів як вищого органу державної виконавчої влади, розробили варіант однопалатного парламенту, досягли удосконалення стримування і противаг між різними гілками влади, більшої забезпеченості (гарантії) дії відповідної норми Конституції.

Уже цей перелік виконаної роботи свідчить про її необхідність і продуктивність. Тепер слово за вами, народні депутати.

Для того, щоб визнати роботу 10 груп і фракцій, а згодом, як я вже зазначав, до них приєдналися і представники Соціалістичної фракції, необхідно їх визначити як тимчасову спеціальну комісію з доопрацювання проекту Конституційної комісії і затвердити голову і членів цієї комісії. Нагадаю, що згідно з Регламентом головою такої комісії не може бути голова постійної Комісії Верховної Ради України. Представники груп і фракцій пропонують головою тимчасової спеціальної комісії обрати Сироту Михайла Дмитровича (депутатська група «Центр»).

Щоб робота представників депутатських груп і фракцій не виявилася марною, необхідно доручити тимчасовій спеціальній комісії взяти за основу для підготовки до першого читання проект Конституції, підготовлений Конституційною комісією за дорученням Верховної Ради України з урахуванням зауважень і пропозицій членів Конституційної комісії, а також суб'єктів законодавчої ініціативи. Адже саме проект Конституції України, схвалений Конституційною комісією 11 березня 1996 року, є той основний документ, над яким працювали представники депутатських груп і фракцій. Вони враховували інші, альтернативні, проекти, аналізували зауваження і пропозиції членів Конституційної комісії, а також суб'єктів законодавчої ініціативи. Отже, і ці документи мають знайти своє відображення у відповідній постанові Верховної Ради України.

Безперечно, під час доопрацювання проекту Конституції треба, щоб тимчасова спеціальна комісія врахувала зауваження і пропозиції Президента України.

Представники зазначених депутатських груп і фракцій, а я закликаю до співпраці з ними і фракцію «Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя», зобов'язуються внести опрацьований проект Конституції України на пленарне засідання Верховної Ради України для першого читання.

Насамкінець хотів би зауважити: протягом п'яти останніх років ми посилено шукали те, що нас усіх в Україні об'єднало б.

Хтось об'єднавчий чинник шукав у державності, хтось у національній ідеї. Одні бачили його в зміцненні громадянського суспільства, інші — в подоланні економічної кризи. Для когось пошук продовжується в сфері ідеології, а хтось його бачить в об'єднанні конфесій.

Різні думки, різні бачення, різні пропозиції. А Україна — одна, і народ її — одне ціле, і держава — одна. Шкода, що до сьогодні ця держава не має свого паспорту, який називається Конституція — Основний Закон.

То чи не варто нам об'єднатися для початку навколо цієї мети — прийняття Конституції України. І хто знає, можливо, за цим першим, реальним, об'єднанням з'являться нові можливості для всенародного об'єднання, толерантності, впевненості у сьогоденні і оптимістичному баченні нашого з вами майбутнього.

Ідеологія держави чи ідеологія переможців?

УКРАЇНА знову постала на порозі нових потрясінь, загострюється політичне протистояння у зв'язку з прийняттям нової Конституції. Здавалося б, прийняття найдемократичнішого, найголовнішого закону повинне консолідувати суспільство, вдихнути в нього сили творення, а виходить навпаки.

Тож доречним буде оцінити перед таким важливим кроком в житті суспільства нинішній стан державної ідеології, ще раз відповісти на сакраментальні питання: яке суспільство ми будуємо, куди йдемо, кого виховуємо, яке майбутнє нас чекає?

Наша держава ніколи не стане на ноги, якщо не відчує, не нагромадить позитивних температур, позитивізму, на основі якого й відбудеться її розквіт. Бо для розвитку державного дерева холодний вітер критики й руйнування корисні лише певною мірою, щоб очиститися від хвороб. Для державного ж розвою всім громадянам, особливо молоді, нині потрібне тепло, яке викличе до росту дерево життя, а не створить холодну кригу всім набридлої критики, здатної родити тільки телеграфний стовп лжедемократії.

Деякі наші новітні політики, особливо з табору націонал-демократів, так захопилися нищенням усіх надбань минулого, так затялися на критичній ноті, що об'єктивно не помітили, як поїзд життя минув станцію критики й підійшов до станції праці, творення.

При цьому забули деякі горе-політики, що не хто інший, як наші діди й батьки врятували світ від фашизму, що країна суцільної неписьменності й бідності стала сучасною розвинутою державою. Доречно було б запитати в декого, а хто ж їх усіх, критиків, вивчив, завдяки кому і чому вони стали освіченими й такими розумними? Забули, що завдяки впливові радянської держави відбулися позитивні зміни в соціальному розвитку капіталістичних країн. Забули й про те, що всі ті недоліки, жахливі біди, що чинилися в нашій державі, засуджені й унеможливлені ще до їхнього галасу самою тією державою, партією.

Випало з їхньої пам'яті й те, що Україна вперше за свою більш як тисячолітню історію з'єднала докупи свої землі, стала членом ООН саме за роки такого ненависного для декого соціалізму.

Ми всі засуджуємо чорні сторінки нашої історії — репресії, голод. І кожному це дуже болить. Але ми свідомі того, що це все — наша історія, наші біди, наша трагедія. І засуджуємо ці явища з точки зору власної історії, де є все — і добре, і трагічне. Та переважна більшість людей не сприймає точки зору окремих наших горе-політиків, закордонних політичних опонентів, які досі перебувають у стані холодної війни, смакують негаразди, весь час нагадують, що нас із вами перемогли, що вони здолали той тоталітарний устрій. Забувають ці діячі про той біль, що нам усім болить, бо у власному народі, народному горі переможців не шукають. Ми всі вийшли з нашої минувшини, ми всі і переможці, і переможені, всі святкуємо День Перемоги 9 Травня і всі плачемо за жертвами репресій. Тож не мають перспективи ті партії, політичні діячі, які з піною на губах ось уже не один рік до оскоми критикують нашу історію, використовуючи з усієї гами кольорів лише чорну та коричневу фарби. Це позиція ніяк не державницька, а розкольницька. Життя багатомірніше, складніше, різноманітніше.

На жаль, на якомусь етапі сталося так, що політика перемогла здоровий глузд, а це, в свою чергу, викликало протест багатьох громадян України, вчених, які на насильницьку переполітизацію з боку держави, політиків відповіли спочатку глухою мовчанкою. Привчені за часів Радянської влади до одностайної підтримки державної ідеології, прості люди, навіть учені, розгубилися. Чесність, правдивість, порядність диктує їм, що не можна погоджуватися з тим, що діється в політиці, з поверненням до печерного антикомунізму, націоналізму, грубого капіталізму, насаджування закордонних моделей розвитку, західницької ідеології. Все це викликало певну стагнацію наукової політичної думки, тихий масовий протест освітян, учених, інтелігенції проти офіційної ідеології, який виявився в ігноруванні ними державних постанов, наказів міністерств і відомств.

Не можна сказати, що всі вчені, особливо викладачі суспільних дисциплін, зайняли такі позиції. Багато з них, особливо меткі молодики, так звані нові українці, активно включилися в процес очорнення, буваючи при цьому за кордоном в різних політичних центрах більше, ніж у рідній країні. Але з плином часу багато учених усе більше розуміє, що відмовитися від власної тіні, власної історії неможливо. Тож берімо в дорогу все добре, що було в нас не тільки за часів Володимира Мономаха чи козацької республіки, а й в усі роки тяжкого і славного життя нашого народу.

Прогресивній громадськості стало остаточно ясно, що справа заперечення, критики втратила свою життєздатність, перестала бути привабливою. Необхідно тепер шукати позитивне в історії і сучасності. Немає переможців і переможених, є правда життя, об'єктивна історія, і її нікому не переписати.

Ведучи мову про державну ідеологію як базу для виховання молоді, ми неминуче повинні дати відповідь на питання: яке суспільство ми будуємо? До речі, демократично було б запитати перед прийняттям Конституції: який лад, суспільний устрій найближчий громадянам України?

Аналіз суспільно-політичних доктрин сучасності, політики та ідеології нашої держави показує, що тут сплелися різноманітні доктрини, в яких відображене те бачення суспільного і державного устрою, що відповідає інтересам певних соціальних груп, партій і рухів.

Правляча верхівка, т. зв. партія влади, проповідує суміш жорсткого неоконсерватизму і сучасного лібералізму — двох найбільш популярних ідеологій капіталізму.

Їхні дії в напрямі неоконсерватизму характеризуються жорстким посиленням виконавчої влади. Уряд та інші органи виконавчої влади формуються згори, в наказному порядку. Президент встановлює їх склад, повноваження, формулює завдання, фінансує їх, надсилає до них представників. Така система стає досить ефективним фактором обмеження представницьких органів влади, впливу на них в антидемократичному дусі. Проголошується ідея «звуження» зворотного зв'язку, тобто можливості впливати на політичні процеси. Звідси постійні апеляції до «сильної» в політичному плані держави.

Чітко вимальовуються і економічні підвалини неоконсерватизму — ринкова економіка. Сповідується широке і гнучке використання ринкових принципів, безоглядна приватизація, орієнтація на індивіда, розв'язання особистої ініціативи, підприємництва. Все рельєфніше проступають наміри захистити багатство від будь-яких зазіхань, у тому числі й податків, відмова від контролю над цінами, гарантій мінімального пристойного рівня заробітної плати тощо.

Водночас (про це всім слід знати, і це ми відчуваємо на собі) неоконсерватизм посилює жорстокість суспільства, заохочує прагматизм, індивідуалізм та егоїзм, відкидає рівність. По суті, це апологія сильного.

Поряд з неоконсерватизмом в Україні чітко простежується тенденція політичних поглядів і орієнтацій, що отримали назву соціального лібералізму.

На думку лібералів, якщо держава забезпечує рівність усіх громадян перед законом, рівне право участі в політичному житті і рівність можливостей у соціально-політичній сфері, то відпадає необхідність у досягненні соціальної справедливості. Основною тезою такого підходу є «рівність можливостей», неминучий і природний характер нерівності результатів.

Частина державних діячів, оточення Президента, керівництво уряду під тиском більшості громадян України схильні до утвердження системи заходів соціального захисту особи, яка одержала назву «соціальна держава». Ці сили виступають за контроль над ринком, спрямування його розвитку в інтересах суспільства.

Проте найбільш популярним серед населення України, а, до речі, і Європи, є соціалістичний вибір, соціал-демократична концепція соціалізму, демократичного соціалізму. Незалежно від того, чи ґрунтують соціалісти свою віру на марксизмі, чи на інших методах аналізу суспільства, чи натхнені релігійними та гуманістичними принципами, всі вони спрямовані до єдиної мети — соціальної справедливості, кращого життя, волі і миру. Людству відомі різні моделі соціалізму — від того, що ми донедавна мали в Союзі РСР і країнах народної демократії, до демократичного соціалізму — шведської, австрійської, німецької соціал-демократії, та й своєрідного ринкового соціалізму в Китаї.

Сучасна практика, розвиток подій в Україні, вивчення досвіду європейських країн наочно показали правильність багатьох підходів до формування свідомості громадян, основ державної ідеології, виховної роботи в минулому, сповідування багатьма країнами соціалістичних ідеалів (Австрія, Швеція, Ізраїль, Фінляндія, Португалія). Останні події в Польщі, Росії, Білорусі показали, що аналогічні зміни в суспільній думці відбуваються і в наших найближчих сусідів.

Хоча заради об'єктивності слід сказати, що ситуація в Україні складніша, ніж, скажімо, в Росії, де поряд з іншими болючими проблемами основне протиріччя становлять відносини власності, протиріччя між соціалістичним і капіталістичним вибором. У нас же протиріччя надзвичайно загострені національним питанням, протиріччями між віросповіданнями, між сходом і заходом країни, орієнтаціями західницькою і східноєвропейською.

Визначаючи основні складові нашої державної ідеології, не можна не торкнутися такого питання, як співвідношення національного та інтернаціонального. Праця в ім'я блага народу вимагає пристосування до місцевих і національних обставин, але ніхто не повинен, говорячи словами М. Драгоманова, «бути рабом тих обставин, як яких-небудь святощів, а мусить навіть переробльовати їх відповідно до свого ідеалу, котрий давно вже на світі став вироблятись процесом інтернаціональним, космополітичним. Коли так поставити справу національностей, тоді не буде спору про націоналізм і космополітизм, спору тупого по своїй суті». М. Драгоманов вважав, що «головне діло — поступ людини й громади, поступ політичний, соціальний і культурний, а національність є тільки ґрунт, форма та спосіб...». Постійний страх за свою національність притупляє увагу до загальнолюдського, навіть породжує неприхильність до нього. Проте справа захисту народності успішна тоді, коли вона «сходиться зі справою загальнолюдського поступу культурного та соціального».

Характерна для нинішньої ситуації дискусія, яка точиться нині в Україні щодо національної ідеї. Одні кажуть про її повний провал, інші, навпаки, про її успіх. Але тут потрібно чітко з'ясувати, про яку національну ідею йде мова. Якщо ми кажемо про побудову держави на національних традиціях, про збереження і розвиток самобутності народу, його мови, культури, то така ідея ніколи не втратить своєї актуальності, цінності. Але якщо мова йде про насильницьку переполітизацію, штучне насаджування людям західних ідей, розпалювання міжнаціональної ворожнечі, то, звичайно, така «національна ідея» приречена на банкрутство.

Не випадково Симон Петлюра в листі до доктора О. Назарука, представника Союзу визволення України, ще в грудні 1914 року, оцінюючи погляди східних українців, їх ставлення до політики галицьких українців та їх проавстрійську орієнтацію і все, що пов'язане з нею як в ідеології, так і в політиці, говорить про протест східних українців щодо цього. С. Петлюра констатує банкрутство галицької політики, говорить про те, що заподіяла вона робітничій українській партії, ідеї незалежності України.

Тож політикам першої національної хвилі слід зробити правильні висновки із сучасності та історії країни. Не оголошувати війну власному народові під приводом боротьби з соціалізмом, а реально оцінити становище, знайти своє місце в державі. А напрямків роботи більш ніж досить, від економічних, соціальних проблем до проблем молоді. Взяти хоча б виховання юнаків і дівчат.

На превеликий жаль, у нашій державі, в її культурній сфері, у вихованні яскрава тенденція до вестернізації, пропаганда західних життєвих орієнтирів, від яких і Захід уже відмовився, культу збагачення, насильства, жорстокості. Надзвичайно негативну роль в цьому відіграє телебачення, окремі газети, видання. Разом із гнітючими релігійними проповідями, що заполонили радіо і телебачення, вони рішуче вриваються в учбові заклади, активно впливаючи на формування юнаків і дівчат. Свідченням тому — створення безлічі людиноненависницьких сект, куди залучаються сотні і тисячі дітей та підлітків. Частогусто ці секти, недільні школи працюють просто в школах, училищах.

Не може не турбувати неконтрольована діяльність зарубіжних релігійних і псевдорелігійних організацій, інститутів, центрів, товариств, братств, які намагаються розшарувати економіку, науку, освіту, армію за національно-релігійною ознакою.

З'явилися в Україні і так звані польські, румунські, турецькі, африканські, україно-німецькі заклади освіти, в яких ведеться пропаганда релігій, не властивих народові України.

Не можна забувати і про різні молодіжні неформальні об'єднання. В них досить часто культивуються насильство і расизм.

Останнім часом у зв'язку з обожнюванням ринкових відносин набули поширення персоналістичні теорії вільного, ліберального виховання. Цей підхід характерний для західних країн, має на меті формувати так звану вільну особистість і майже не бере до уваги соціоісторичний контекст розвитку людини. Нам не слід нехтувати заповітами наших наставників. Бо ще в XVII ст. мислитель і гуманіст І. Вишенський, автор ідеї соборності країни, виходив з того, що, нагромаджуючи власні багатства, людина утверджує бідність інших.

Арістотель у своїй праці «Етика» вперше розвинув «концепцію розумного егоїзму». Вчений обґрунтував два види егоїзму. Він писав, що одні люди намагаються отримати «побільше грошей, пошани і почуттєвих насолод» і роблять це для власного задоволення. Інші намагаються робити благородні справи «в ім'я загального блага» і також роблять це для свого задоволення. Ось чому виховання особи в дусі доброчинства, в кінцевому підсумку, на думку Арістотеля, породжує єдність індивідуальних і громадських устремлінь. Висновки мислителя актуальні й нині.

Непокоїть громадськість і те, що серед провідних концепцій організації навчання і виховання залишається раціоналістичний підхід, коли нове знання та методи його пізнання оголошуються найвищою культурною і духовною цінністю, достатньою умовою становлення громадянина в суспільстві.

Свідченням такого підходу є існування закону "Про освіту", який практично не торкається питань виховання, що неминуче викликає протиріччя між змістом освіти, методами її здобуття та необхідністю виховання молодої людини, її саморозвитку. Неможливо розірвати, відокремити процес навчання від процесу виховання і здійснювати кожен з них окремими шляхами. Коли навчання будується на одних підходах, а виховання на інших, то позитивних результатів не досягти.

Нам необхідно визначитися з метою виховання, виховним ідеалом.

В нинішніх умовах на перший план висуваються громадянськість, патріотизм як фактори моральності людини, як об'єднувальні, універсальні риси.

Державна ідеологія повинна сприяти вихованню громадянина — патріота, людини чесної і справедливої. Бути патріотом своєї країни — це не означає ходити тільки у вишиванці чи добре володіти мовою, піснею, голосно заявляти про свою відданість національній ідеї. Від «патріотизму в празничній одежині», за висловом І. Франка, слід братися до «труда тяжкого». Нині потрібно робити все, щоб зміцніла, сформувалась економічна основа нашого життя, щоб люди отримали достойне життя. У нас є власний досвід, є досвід інших країн. Все це слід використовувати. Тоді можна буде приділяти більше уваги й зовнішнім атрибутам, культурі краси, щоб вона, за висловом М. Грушевського, була «красою організованого добробуту, а не світила яскравою латкою на убогому лахмітті талановитого безштанька».

Основоположними принципами побудови держави слід вважати опору на власні сили, дії в інтересах більшості народу, недопущення при цьому порушень найперших прав людини — бути обігрітим і неголодним.

Тож відповідальні завдання підвищення економічного добробуту народу слід вирішувати не на ідеології розбрату, ідеології «переможців», а на державній політиці примирення, що базується на історичних надбаннях усіх періодів, на історичному позитивізмі, єдності поколінь, а не на їх протиставленні.

Важко писати історію країни, а ще важче творити її такою, щоб людям було затишно жити у власній країні, щоб для всіх Україна була матір'ю, а не злою мачухою. Отже, треба братися до труда тяжкого.

Станіслав НІКОЛАЄНКО, народний депутат України, член політради Соціалістичної партії України.

«ПАНАМИ» УКРАЇНСЬКОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ

ПРОЦЕС приватизації на Україні як найбільш радикальна форма роздержавлення економіки здійснюється непослідовно і суперечливо, в тому числі через невіру значної частини населення в його ефективність, а головне законність.

Хотів би звернути увагу на цілу низку юридичних колізій, які мають принциповий характер, з наслідками, які важко виправити.

По-перше, приватизований майновий сертифікат, через який беруть участь у приватизації всі без винятку громадяни України, випущено з серйозним порушенням закону. Згідно з ст. 21 Закону України «Про приватизацію майна державних підприємств», де чітко зафіксовано, що майновий сертифікат має випускати Національний банк України в купонній формі. Це положення підтверджено постановою Верховної Ради України від 29.07.94 р. № 149-94 «Про удосконалення механізму приватизації в Україні і посилення контролю за її проведенням».

Відхід від купонної форми майнового сертифікату є грубим порушенням законів України, призводить до найтяжчих соціально-економічних наслідків, які випливають із знецінення майнового сертифіката. Це проявляється у ситуації, коли громадяни на підставі безкупонної форми сертифікату беруть участь у приватизації об'єкта підвищеного попиту через сертифікатний аукціон і, не маючи можливості використати власні майнові сертифікати частинами, вкладають його у приватизацію «привабливого» об'єкта.

Це створює ажіотажний попит і знижує ціну акцій об'єкта приватизації, які припадають на один сертифікат, до кількох десятків тисяч карбованців. Таким чином майновий сертифікат номіналом 50 млн. крб. обмінюють на «сертифікат акцій» підприємства за ціною, нижчою в десятки разів.

Другою «панамою» української приватизації є наступна глобальна афера — обіг в Україні як цінного паперу так званого інвестиційного сертифікату. Хочу наголосити, що вся номенклатура цінних паперів, які мають право бути в обігу, визначена законами України: «Про цінні папери і фондову біржу», «Про приватизаційні папери».

Про інвестиційні сертифікати в цих законах ані слова, а отже, такий «цінний папір» незаконний.

Які будуть наслідки правового кульбіту, що здійснюють на практиці найбільш диким способом на три прийоми?

По-перше, громадянин України приходить до ощадкаси, де у першому віконечку він має право отримати свій майновий сертифікат. У другому він може обміняти майновий сертифікат на «інвестиційний сертифікат». У третьому віконечку інвестиційний сертифікат скуповують за готівку. Таким чином, хоча вся Україна знає, що згідно з Законом «Про приватизаційні папери», а також Постановою Верховної Ради України від 29.07.94 р. майновий сертифікат не може бути проданий за гроші, проте весь Київ обклеєно об'явами про скуповування «ваучерів».

Незаконність обміну майнового сертифікату на інвестиційний полягає ось у чому. Відповідно до Закону України «Про приватизаційні папери» приватизаційний майновий сертифікат можна обміняти лише на цінний папір, забезпечений частиною майна державного підприємства, тобто на акцію приватизованого підприємства. Інвестиційний сертифікат, крім того, що не має місця в правовому полі України, ще й матеріально нічим не забезпечений, не кажучи вже про забезпечення його частиною державного майна України.

Хочу зазначити, що приватизаційний майновий сертифікат номіналом 50 млн. крб. фактично викупають у населення готівкою за ціною близько 2 млн. крб. Це заздалегідь не еквівалентно, незаконно і дуже схоже на пограбування.

Мабуть, у найближчому майбутньому ми зустрінемося з соціальними протестами більш серйозними, ніж у історії з трастами.

Третім у порядку викладу, але, мабуть, першим за значенням серед юридичних порушень в приватизаційних процесах України, а також за вагомістю соціальних негараздів, порушення прав людини і негативних економічних наслідків є той факт, що з більш як чотирьох тисяч акціонерних товариств, начебто створених у процесах корпоратизації і приватизації, акції видали акціонерам не більш, ніж двадцять з них. Тобто, державна власність, втративши статус державної, іншого власника не отримала. Фактично діями Фонду державного майна сформовано величезну кількість безгосподарного майна, яке, з потурання виконавчої влади, зазнає пограбування й розбазарювання.

Головною декларованою метою приватизації є формування ефективного власника, функції якого згідно з законами і міжнародними договорами України зводяться до трьох моментів: володіння, користування, розпорядження.

Чим можна володіти акціонеру, як використовувати і як розпоряджатися власним майном, коли на руках у нього немає цінного паперу (акції), що єдиний засвідчує ці права і має право бути об'єктом цивільного обороту.

Інакше кажучи — приватизація в Україні не відбувається ані в економічному, ані в юридичному, ані в соціальному значенні цього поняття. Причому цього не помічають численні зарубіжні експерти, які солодкими голосами запевняють своїх працедавців, що в Україні все о'кей.

Четвертим букетом суперечностей у сфері приватизації є вакханалія законодавчої бази і невизначеність її джерел.

Приватизацію в Україні здійснюють на засадах законів і постанов, прийнятих Верховною Радою України, а також указів Президента України, що, як правило, суперечать Закону й самим собі. Коли у службовця з'являється право вибору — на який бік пристати — він, як правило, пристає на «свій». Звідси потенційні можливості здирництва і правопорушень, які призводять в результаті до злиднів громадян і країни в цілому. Здавалося б, Конституційний договір прояснив цю ситуацію. В його пункті 2 статті 18 чітко зафіксовано, що виключно закони України визначають правовий режим власності і майнові відносини. Таким чином, приватизація має здійснюватися на законодавчій базі, заснованій на законах України та постановах Верховної Ради України. Проте вкотре Президент України зневажливо ставиться до документа, підписаного власною рукою, і до тих депутатів Верховної Ради України, які скріпили Конституційний договір своїми підписами.

Яскравий приклад цього —

Указ Президента України від 19.03.96 р. № 194-96 «Про завдання і особливості приватизації державного майна у 1996 році». Напевно, у правовій державі для громадян і судів не було б проблеми — яким документом користуватися — законами України чи указами Президента України. Звичайно, законами. Це саме стосується і працівників органів приватизації. Але тут ми стикаємося з ще одним юридичним казусом.

Суб'єктом права загальнодержавної власності є Верховна Рада України. Проте орган, який здійснює роздержавлення майна через приватизацію — Фонд державного майна України — не підпорядковується Верховній Раді, а згідно з постановою Верховної Ради України від 2.06.93 р. № 3244-12 всупереч закону підпорядкований Кабінету міністрів України. Складається парадоксальна ситуація, що представник власника не керує органом, який розпоряджається його майном. За допомогою вищеназваної постанови було відкинуто норми Закону «Про приватизацію майна державних підприємств», Постанова Верховної Ради України, яка утвердила «Тимчасове положення про Фонд державного майна», а Фонд державного майна потрапив у лоно виконавчої влади. Оскільки Президент України — глава виконавчої влади, то діячам Фонду держмайна, як людям службовим та ще й послужливим, напевно, ближче за духом укази Президента, а не юридично виважені закони України. Деякі з них сподіваються за народні гроші створити затишок на Заході, як це вже зробили найближчі колеги Л. Кучми на державному терені — Маркулов, Шмельов, Лобов. Звідси цей правовий нігілізм виконавчої влади і цинічне ставлення до прав громадян, які встановлено законами і міжнародними договорами України.

Як наслідок зневіри в законність приватизаційних процесів виникає недовіра до України з боку інших держав, у більшості яких дотримуються верховенства закону і його неухильного виконання державними органами, фізичними та юридичними особами так само, як це встановлено декларацією «Про державний суверенітет України» від 16.07.91 р. і «Акті проголошення незалежності України» від 24.08.91 р., які схвалено на всенародних референдумах відповідно від 17.03.91 і 01.12.91 рр. Та правлячий в Україні режим демонстративно зневажає волю нашого народу і міжнародні зобов'язання держави.

Зазначені правопорушення у сфері приватизації підпадають під дію цілого ряду статей Карного кодексу України.

Проте ні всенародно відомі борці з мафією і організованою злочинністю, ні Генеральна прокуратура впритул не помічають діянь службових осіб на перетворення України з індустріально розвинутої європейської держави на джерело величезних прибутків регіональних і галузевих мафіозних кланів.

Як можна інакше зрозуміти той факт, що отримані у західних кредиторів на кабальних для нашої країни умовах мільярди доларів не вкладаються в економіку, а негайно отримавши, направляють до Росії на погашення штучно створюваної заборгованості України.

Підтвердженням цього курсу є виступ Президента у Верховній Раді України 02.04.96 р., і матеріали до нього роздані народним депутатам.

Особливе обурення Президента, як це випливає з його виступу, викликає перелік шести тисяч підприємств і інших об'єктів, які не підлягають приватизації, затверджений Верховною Радою України на виконання статті 6 Закону України «Про приватизацію майна державних підприємств».

Більшість громадян, проте, не знають, що з шести тисяч об'єктів, включених до переліку, якраз промислових підприємств всього близько двох тисяч. Решта об'єктів — це учбові заклади, театри, клуби, наукові установи.

Такі заяви викликають подив ще і тому, що з 9 тисяч великих і середніх підприємств, призначених для приватизації, досі повністю не включено у приватизацію навіть половину. А такі визначені законодавством об'єкти першочергової приватизації, як незавершене будівництво, майно колишніх військових формувань, навіть не пропонують для приватизації ні комерційним структурам України, ні зарубіжним інвесторам, хоча охочі їх придбати є. Не складено навіть перелік таких об'єктів, який включає їхню характеристику, місце розташування, умови відчуження у власність приватної влади. Таких об'єктів в Україні кілька десятків тисяч, і роботи щодо їх приватизації для виконавчої влади — непочатий край.

Причому добір підприємств і об'єктів для включення в цей перелік Кабінет міністрів України і комісії Верховної Ради України проводили, суворо керуючись Декретом Кабінету міністрів України № 26-92 від 31.12.92 р. «Про перелік майнових комплексів державних підприємств, організацій, приватизація або передавання в оренду яких не допускаються», підписаним і введеним в дію Л. Кучмою під час його особливих повноважень як прем'єр-міністра.

Безглуздо вважати, що сумлінне виконання нормативного акта, виданого прем'єр-міністром Л. Кучмою, викликає гнів і гостру критику Президента Л. Кучми.

Суть справи, мабуть, не в цьому, а в тому, що багато об'єктів нафтогазової промисловості, які приносять до бюджету держави і нашій країні в цілому значні прибутки, бажають придбати в свою власність російські нафтові і газові компанії за ретельного сприяння щедрого зарубіжного друга українських націонал-демократів пана Б. Гаврилишина. А відмова Голови Верховної Ради України О. Мороза сприяти передаванню російським компаніям українських нафто- і газопроводів, підземних сховищ газу і інших стратегічних об'єктів викликала шквал гострої неприязні до нього з боку націонал-демократичних і президентсько-реформаторських кіл.

Явна незаконність подібних угод зовсім не бентежить ні Президента, ні «борців за самостійність», які вперто вишукують п'яту колону в рядах українських шахтарів, лікарів, учителів, селян, які місяцями не отримують зарплати за свою роботу.

Нещодавно Україну ощасливили черговим приватизаційним «дивом». Пункт 4 Указу Президента України «Про завдання і особливості приватизації державного майна у 1996 році» від 19 березня 1996 р. № 194/96 визначає, що 1 липня 1996 р. закінчується термін видавання громадянам приватизаційних майнових сертифікатів і повне завершення використання таких сертифікатів визначено до 31 грудня 1996 року, як це було передбачено Указом Президента України від 21 квітня 1994 року № 178 «Про введення у готівковий обіг приватизаційних майнових сертифікатів». Але згідно з п'ятим доповненням до Угоди про партнерство і співробітництво, укладеної 14.06.94 р. між Європейським Союзом і Україною та ратифікованою Законом України 10.11.94 р. № 237/94-ВР, Україна зобов'язалася протягом перехідного періоду (5 років) щодо створення дочірніх компаній і філіалів компаній Співтовариства в Україні дотримувати положень Закону «Про приватизаційні папери» (щодо розподілу і продажу приватизаційних ваучерів). Протягом перехідного періоду не можуть вводитись нові правила і заходи, згідно з якими зростає ступінь дискримінації іноземних компаній. Скорочення строків приватизації прямо порушує положення Угоди, і це суперечить міжнародному праву і законодавству України.

Але розглянемо питання не про порушення прав іноземних суб'єктів підприємницької діяльності, а про дискримінацію громадян України. Адже за 4 роки приватизації лише 28 млн. громадян отримали приватизаційні майнові сертифікати, а 24 млн. громадян їх до 1996 р. не отримали, як і 32 млн. громадян не використали своїх житлових чеків.

Тепер майже половині населення — громадянам України — пропонують швидко отримати свої сертифікати і наосліп їх використати. Значна частина приватизаційних майнових сертифікатів, використаних на сертифікатних аукціонах, надходить від фінансових посередників (87,8%). Перед громадянами України постає проблема або вибору об'єкта приватизації, або фінансового посередника. Після серії скандалів, пов'язаних з діяльністю довірчих товариств, коли більше 5 млн. громадян України постраждали від діяльності різних трастів або довірчих товариств, після того, як з'ясувалося, що першопричина цього — Декрет Кабінету міністрів України № 23-93 від 17.08.93 р. «Про довірчі товариства», який має три варіанти, перед громадянами України постала проблема вибору не фінансового посередника, а об'єкта приватизації, але у скорочені строки зробити цей вибір буде дуже важко. Таким чином, громадян України фактично відсікають від участі у приватизації.

З наведених прикладів стає зрозуміло, чому для всіх громадян України, незалежно від їх політичних пристрастей, стало цілком очевидно, що хвалькувато проголошений у жовтні 1994 року так званий «шлях радикальних економічних реформ», який проводиться реформаторським режимом всупереч Конституції і законам країни, міжнародним договорам держави, присязі, складеній Президентом 19.07.94 року Верховній Раді і народу України, зайшов у економічний і політичний глухий кут.

Сергій ДРАГОМАРЕЦЬКИЙ,
голова Контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації, кандидат економічних наук.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про патентування деяких видів підприємницької діяльності

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» з 1 червня 1996 року.

2. Кабінету Міністрів України до 1 травня 1996 року:

затвердити Положення про порядок реалізації, обліку торгових патентів і контролю за їх використанням;

подати Верховній Раді України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» та привести свої рішення у відповідність з цим Законом;

виділити Головній державній податковій інспекції України додаткові кошти на фінансування витрат, пов'язаних з виконанням Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності».

3. Встановити, що до приведення законодавства України у відповідність із Законом України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» акти законодавства з цих питань застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

4. Кабінету Міністрів України проаналізувати економічну ефективність застосування Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» і про результати проінформувати Верховну Раду України до 1 жовтня 1996 року.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м.Київ, 23 березня 1996 року.

Цей Закон визначає порядок патентування діяльності в сфері роздрібної торгівлі, торгівлі іноземною валютою, а також з надання послуг у сфері грального бізнесу, яка провадиться суб'єктами підприємницької діяльності.

Стаття 1. Загальні положення

1. Об'єктом правового регулювання згідно з цим Законом є діяльність з роздрібної торгівлі на території України, діяльність по обміну готівкових валютних цінностей (включаючи операції з готівковими платіжними засобами, вираженими в іноземній валюті, та з кредитними картками), а також діяльність з надання послуг у сфері грального бізнесу.

2. Суб'єктами правовідносин, які підлягають регулюванню за цим Законом є юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи — резиденти і нерезиденти, а також їх відокремлені підрозділи (філії, відділення, представництва тощо), які займаються підприємницькою діяльністю, передбаченою частиною першою цієї статті.

3. Дія цього Закону не поширюється на торговельну діяльність підприємств та організацій системи Укоопспілки та торгівлю товарами власного виробництва (фірмова торгівля) вітчизняними товаровиробниками.

Стаття 2. Визначення і зміст торгового патенту

1. Торговий патент — це державне свідоцтво, яке засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності чи його структурного (відокремленого) підрозділу займатися зазначеними у цьому Законі видами підприємницької діяльності. Торговий патент не засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності на інтелектуальну власність.

2. Торговий патент може придбаватися суб'єктами підприємницької діяльності, предметом діяльності яких є види, зазначені у частині першій статті 1 цього Закону. Підставою для придбання торгового патенту є заявка, оформлена відповідно до частини четвертої цієї статті. Встановлення будь-яких додаткових умов щодо придбання торгового патенту не дозволяється.

3. Торговий патент видається за плату суб'єктам підприємницької діяльності органами Головної державної податкової інспекції України за місцезнаходженням таких суб'єктів.

Торговий патент містить такі реквізити:

номер торгового патенту;

найменування володільця торгового патенту;

вид підприємницької діяльності;

назва виду послуг у сфері грального бізнесу;

місце реєстрації громадянина як суб'єкта підприємницької діяльності чи місцезнаходження суб'єкта підприємницької діяльності — юридичної особи (місцезнаходження структурного (відокремленого) підрозділу цього суб'єкта);

для транспортних засобів — марка транспортного засобу, його номерний знак;

термін дії торгового патенту;

місцезнаходження органу Головної державної податкової інспекції України, що видав торговий патент;

відмітка органу Головної державної податкової інспекції України про надходження плати за виданий ним торговий патент.

Форма торгового патенту та порядок його заповнення встановлюються Головною державною податковою інспекцією України.

4. Заявка на придбання торгового патенту повинна містити такі реквізити:

найменування суб'єкта підприємницької діяльності;

витяг з установчих документів щодо юридичної адреси суб'єкта підприємницької діяльності, а у випадках, якщо патент придбавається для структурного (відокремленого) підрозділу, — довідка органу, який погодив місцезнаходження структурного (відокремленого) підрозділу, із зазначенням цього місця; вид підприємницької діяльності, здійснення якої потребує придбання торгового патенту;

найменування документа про повну або часткову сплату вартості торгового патенту.

Стаття 3. Порядок придбання торгового патенту на здійснення операцій з роздрібної торгівлі

1. Патентуванню підлягають операції з роздрібної торгівлі, що здійснюються суб'єктами підприємницької діяльності або їх структурними (відокремленими) підрозділами у пунктах роздрібного продажу товарів.

2. Під роздрібною торгівлею у цьому Законі слід розуміти торгівлю товарами, а також виконання при цьому супутних робіт (послуг) за готівкові кошти, а також за інші готівкові платіжні засоби, включаючи кредитні картки.

3. Під пунктами роздрібного продажу товарів у цьому Законі слід розуміти:

магазини, які займають окремі приміщення або будівлі та мають торговельний зал для покупців, площа якого не перевищує 20 квадратних метрів;

кіоски, палатки та інші малі архітектурні форми, які займають окремі приміщення, але не мають вбудованого торговельного залу для покупців;

автомагазини, розвозки та інші види пересувної торговельної мережі;

лотки, прилавки та інші види торгових точок у відведених для роздрібної торгівлі місцях;

стаціонарні, малогабаритні і пересувні автозаправні станції, заправні пункти, які здійснюють роздрібну торгівлю нафтопродуктами.

При визначенні загальної площі торгового залу не враховується площа складських, підсобних та інших допоміжних приміщень.

У разі коли суб'єкт підприємницької діяльності має структурні (відокремлені) підрозділи, торговий патент придбавається окремо для кожного структурного (відокремленого) підрозділу (торгової точки).

4. Вартість торгового патенту на здійснення роздрібної торгівлі становить суму, еквівалентну 160 екю за календарний місяць, перераховану в валюту України за курсом Національного банку України на день, що передував дню проведення оплати торгового патенту.

Термін дії торгового патенту на здійснення роздрібної торгівлі становить 12 календарних місяців.

5. Оплата вартості торгового патенту на здійснення роздрібної торгівлі провадиться щомісячно до 15 числа місяця, який передує звітному.

Під час придбання торгового патенту на здійснення роздрібної торгівлі суб'єкт підприємницької діяльності вносить одноразову плату у розмірі вартості торгового патенту за один місяць. На суму, сплачену під час придбання торгового патенту, зменшується розмір плати за торговий патент, який підлягає внесенню в останній місяць його дії.

Суб'єкт підприємницької діяльності може здійснити попередню оплату вартості торгового патенту на здійснення роздрібної торгівлі за весь термін його дії.

Суб'єкт підприємницької діяльності має право придбати торгові патенти на здійснення роздрібної торгівлі на наступні за поточним роки, але не більше ніж на три роки, сплативши повну вартість цих патентів під час їх одержання. При цьому суб'єкт підприємницької діяльності звільняється від обов'язків до внесення вартості торгового патенту у разі, якщо прийнятими після цього актами законодавства збільшується вартість патенту.

6. Торговий патент видається безплатно суб'єктам підприємницької діяльності або їх відокремленим підрозділам, які здійснюють операції з роздрібної торгівлі виключно з використанням таких видів товарів національного виробництва:

хліб і булочні вироби;

борошно пшеничне та житнє;

сіль, цукор, олія соняшникова і кукурудзяна;

молоко і молочна продукція, крім молока і вершків згущених з добавками і без них;

яловичина та свинина;

картопля і плодоовочева продукція;

комбікорми для продажу населенню;

періодичні видання друкованих засобів масової інформації;

проїзні квитки;

вугілля, вугільні брикети, паливо пічне побутове, гас освітлювальний і газ скраплений, торф паливний кусковий, торф'яні брикети і дрова для продажу населенню;

продукти дитячого харчування;

мило господарське, а також сірники (незалежно від країни їх походження).

У безплатному торговому патенті обов'язково наводиться повний перелік товарів, що передбачаються для реалізації.

Безплатний торговий патент не дає права на здійснення роздрібної торгівлі товарами, які не зазначені у цій статті.

7. Не потребує патентування діяльність суб'єкта підприємництва з реалізації продукції власного виробництва фізичним особам, які перебувають у трудових відносинах з таким суб'єктом підприємницької діяльності, через пункти роздрібної торгівлі, вбудовані у виробничі або адміністративні приміщення такого суб'єкта.

Стаття 4. Порядок придбання торгового патенту на здійснення операцій з торгівлі готівковими валютними цінностями

1. Патентуванню підлягають операції з торгівлі готівковими валютними цінностями, які здійснюються суб'єктами підприємницької діяльності або їх структурними (відокремленими) підрозділами у пунктах обміну іноземної валюти, за винятком операцій з торгівлі готівковими валютними цінностями, що здійснюються банківськими установами у власних операційних залах.

2. Під торгівлею готівковими валютними цінностями у цьому Законі слід розуміти продаж готівкової іноземної валюти, інших готівкових платіжних засобів, виражених в іноземній валюті (у тому числі дорожніх, банківських та персональних чеків), а також операції з дебетування кредитних (дебетових) карток в обмін на валюту України, інших готівкових платіжних засобів, виражених у валюті України, а також в обмін на іншу іноземну валюту.

3. Під пунктами обміну іноземної валюти у цьому Законі слід розуміти:

обмінні пункти уповноважених банків, що розташовані поза їх операційними залами;

обмінні пункти інших кредитно-фінансових установ, які одержали ліцензію Національного банку України на здійснення операцій з торгівлі іноземною валютою;

обмінні пункти суб'єктів підприємницької діяльності, які діють на підставі агентських угод з уповноваженими банками.

У разі коли суб'єкт підприємницької діяльності має структурні (відокремлені) підрозділи торговий патент придбавається окремо для кожного структурного (відокремленого) підрозділу (обмінного пункту).

4. Вартість торгового патенту на здійснення операцій з торгівлі валютними цінностями становить суму, еквівалентну 160 екю за календарний місяць, перераховану в валюту України за курсом Національного банку України на день, що передував дню проведення оплати цього патенту.

Термін дії торгового патенту на здійснення операцій з торгівлі валютними цінностями становить 36 календарних місяців.

5. Оплата вартості торгового патенту на здійснення операцій з торгівлі валютними цінностями здійснюється щоквартально до 15 числа місяця, який передує звітному кварталу.

Під час придбання торгового патенту на здійснення операцій з торгівлі валютними цінностями суб'єкт підприємницької діяльності вносить одноразову плату у розмірі вартості торгового патенту за один місяць. На цю суму зменшується розмір плати за торговий патент, яка підлягає внесенню в останній квартал його дії.

Суб'єкт підприємницької діяльності може здійснити попередню оплату вартості торгового патенту на здійснення операцій з торгівлі валютними цінностями за весь термін його дії. При цьому суб'єкт підприємницької діяльності звільняється від додаткового внесення плати за торговий патент на здійснення операцій з торгівлі валютними цінностями у разі, якщо прийнятими після цього актами законодавства збільшується його вартість.

Стаття 5. Порядок придбання торгового патенту на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу

1. Патентуванню підлягають операції з надання послуг у сфері грального бізнесу, які здійснюються суб'єктами підприємницької діяльності або їх структурними (відокремленими) підрозділами.

2. Під гральним бізнесом у цьому Законі слід розуміти діяльність, пов'язану із влаштуванням казино, інших гральних місць (домів), гральних автоматів за грошовим або майновим виграшем, проведенням лотерей (крім державних) та розіграшів з видачею грошових виграшів у готівковій формі поза банківськими установами або у майновій формі на місці.

Казино, інші гральні місця (дома) повинні займати окремі приміщення або будівлі та мати гральний зал для відвідувачів (крім гральних автоматів та більярдних столів).

Надання послуг у сфері грального бізнесу поза межами відведених на ці цілі приміщень або будівель, а також у приміщеннях, що не мають грального залу для відвідувачів, не дозволяється.

У разі коли суб'єкт підприємницької діяльності має структурні (відокремлені) підрозділи, торговий патент придбавається окремо для кожного структурного (відокремленого) підрозділу (грального місця).

3. Вартість торгового патенту на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу встановлюється (за рік):

для використання грального автомату з грошовим або майновим виграшем — у сумі, еквівалентній 350 екю;

для використання грального столу з кільцем рулетки — у сумі, еквівалентній 8000 екю;

для використання інших гральних столів (спеціальних столів для казино, крім столів для більярду) — у сумі, еквівалентній 6000 екю за кожний стіл;

для використання кегельбанів, що вводяться у дію за допомогою жетона, монети або без них — у сумі, еквівалентній 1000 екю за кожний гральний жолоб (доріжку);

для використання столів для більярду, що вводяться в дію за допомогою жетона, монети або без них, крім столів для більярду, що використовуються для спортивних аматорських змагань, — у сумі, еквівалентній 300 екю за кожний стіл для більярду;

для провадження інших видів грального бізнесу, включаючи розіграші з видачею грошових виграшів у готівковій формі поза банківські установи або у майновій формі на місці, — у сумі, еквівалентній 1200 екю за кожний окремий вид (місце) грального бізнесу.

Зазначені суми перераховуються в валюту України за курсом Національного банку України на день, що передував дню проведення оплати торгового патенту.

4. Торговий патент на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу має бути виданий на кожне окреме гральне місце (гральний автомат, гральний стіл).

Торговий патент на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу не дає права на здійснення грального бізнесу, не зазначеного у такому патенті.

Термін дії торгового патенту на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу становить 60 календарних місяців.

5. Оплата вартості торгового патенту на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу провадиться щоквартально до 15 числа місяця, що передує звітному кварталу.

Під час придбання торгового патенту на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу суб'єкт підприємницької діяльності вносить одноразову плату у розмірі вартості торгового патенту за 3 місяці. На суму, сплачену під

час придбання торгового патенту, зменшується розмір плати за торговий патент, який підлягає внесенню в останній квартал його дії.

Суб'єкт підприємницької діяльності може здійснити попередню оплату вартості торгового патенту на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу за весь термін дії торгового патенту. При цьому суб'єкт підприємницької діяльності звільняється від обов'язків додаткового внесення вартості торгового патенту у разі, якщо прийнятими після цього актами законодавства збільшується його вартість.

Стаття 6. Порядок розподілу коштів, одержаних від продажу торгового патенту

Кошти, одержані від продажу торгових патентів зараховуються:

до Державного бюджету України — у розмірі 30 відсотків загальної суми надходжень;

до місцевих бюджетів за місцем плати за патент суб'єкта підприємницької діяльності — у розмірі 70 відсотків загальної суми надходжень.

Стаття 7. Порядок використання торгового патенту

1. Торговий патент повинен бути розміщений:

на фронтальній вітрині магазину, а у разі її відсутності — біля касового апарату;

на фронтальній вітрині малої архітектурної форми;

на табличці — для автомагазинів, розвозок та інших видів пересувної торговельної мережі, а також для лотків, прилавків та інших видів торгових точок, відкритих у відведених для роздрібної торгівлі місцях;

у пунктах обміну іноземної валюти;

у приміщеннях для надання послуг у сфері грального бізнесу.

Торговий патент має бути відкритим та доступним для огляду.

2. Торговий патент є чинним на території органу, який здійснив реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності чи з яким погоджено місцезнаходження його структурного (відокремленого) підрозділу за місцем видачі торгового патенту цьому суб'єкту. Передача торгового патенту іншому суб'єкту підприємницької діяльності або іншому структурному (відокремленому) підрозділу суб'єкта підприємницької діяльності не дозволяється.

Торговий патент, виданий для здійснення роздрібної торгівлі з використанням пересувної торговельної мережі (автомагазини, розвозки тощо), дійсний на території України.

Стаття 8. Відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за порушення вимог цього Закону

Суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють операції з роздрібної торгівлі, з торгівлі валютними цінностями та з надання послуг у сфері грального бізнесу, у разі порушення вимог цього Закону несуть таку відповідальність:

за порушення термінів сплати чергових платежів сплачують штраф у розмірі вартості торгового патенту. При цьому торговий патент анулюється, перерахунок по внесених платежах не провадиться і в оплату вартості торгового патенту не зараховується;

за порушення порядку використання торгового патенту, передбаченого частиною першою статті 7 цього Закону, сплачують штраф у розмірі вартості торгового патенту за один календарний місяць;

за здійснення операцій, які регулюються цим Законом, без одержання відповідних торгових патентів або порушення порядку використання торгового патенту, передбаченого частиною другою статті 7 цього Закону, сплачують штраф у подвійному розмірі вартості торгового патенту за повний термін його дії.

Стаття 9. Заключні положення

1. У разі одержання суб'єктом підприємницької діяльності прибутків від інших, не зазначених у цьому Законі операцій, балансовий прибуток від операцій, що підлягають патентуванню згідно з нормами цього Закону, визначається окремо, незалежно від підсумків діяльності суб'єктів підприємницької діяльності в цілому.

2. Нарахований до сплати податок на прибуток суб'єкта підприємницької діяльності чи структурного (відокремленого) підрозділу, одержаний від здійснення операцій, що підлягають патентуванню згідно з нормами цього Закону, зменшується на суму платежів вартості торгового патенту. У разі недостатності прибутку відокремленого підрозділу для оплати вартості торгового патенту суб'єкт підприємницької діяльності, до складу якого входить цей підрозділ, сплачує суми, яких не вистачає, за рахунок загального прибутку, що залишається у розпорядженні суб'єкта підприємницької діяльності після оподаткування.

3. Порядок обліку фінансових результатів, одержаних суб'єктом підприємницької діяльності від здійснення операцій, що підлягають патентуванню згідно з нормами цього Закону, встановлюється Міністерством фінансів України.

4. Контроль за дотриманням вимог цього Закону здійснюється державними податковими інспекціями та органами Міністерства внутрішніх справ України.

5. Суми штрафів, що стягуються державною податковою інспекцією, підлягають перерахуванню до місцевого бюджету за місцем плати за торговий патент.

Президент України
Л. КУЧМА.

Труханів — острів опортунізму

Чергову прес-конференцію з проблем Конституції цього разу зібрало депутатське об'єднання «Робітнича Україна» (голова об'єднання Григорій Недвига). Депутати, в недавньому минулому робітники (як сказав один із членів об'єднання Єгор Анненков, «політики з лопатою»), поділилися з присутніми журналістами своїм баченням проекту Основного Закону України. На їхню думку, основою гострої боротьби різних політичних сил довкола прийняття нової Конституції є «намагання президентської команди зменшити свою відповідальність за наслідки так званого реформування економіки... внаслідок чого могутня раніше Україна стала жебрацькою торбою, з якою Президент їздить по світу». Відчуваючи непевність свого становища та боячись зростання гніву трудящих, вважають члени об'єднання, президентська команда затіяла прийняття нової Конституції, щоб за її допомогою захистити себе і «нових українців», а також нагарбовану власність. Робітник, селянин цієї власності не має і буде змушений працювати на нового пана.

Обурює «Робітничу Україну» і те, що в президентському проекті фіксується наступ на робітничі організації та на їхнє право захищати свої інтереси. Одне слово, нова Конституція потрібна, але зовсім інша — така, що втілюватиме і захищатиме насамперед інтереси виробника, людину праці. (До речі, депутат Анненков запевнив, що не виключає інтелігентів зі стану людей праці. Трудових інтелігентів, зрозуміло).

На прес-конференції виступив і голова Всеукраїнської спілки робітників Олександр Бондарчук. Товариш голова підкреслив: «Якщо раніше ми добивалися відставки Президента і Прем'єр-міністра, то нині висловлюємо недовіру і Верховній Раді...» О. Бондарчук також попередив про реальність всеукраїнського політичного страйку: парламентський шлях здобуття прав надто безплідний. На цій «благородній ідеї ВСР змінить свої структури» і — сурми заграють!

До речі, про здобуття прав. Серйозним випробуванням для всього робітничого руху в Україні, вважають робітники-політики, стануть події, пов'язані із святкуванням Дня міжнародної солідарності трудящих. Влада, звісно, постарається не допустити організованого протесту чесних трудівників. Тому 1 Травня перед робітничим рухом стоїть особливе завдання — масовими демонстраціями змусити владу відмовитися від антинародного курсу. «Буде смішно і гірко, якщо киян, наприклад, цього дня заманять на Співоче поле або вивезуть на Труханів острів»...

Кияни, будьте пильні. Обминайте в ці дні Труханів десятою дорогою.

... Звичайно, День міжнародної солідарності трудящих залишився тільки в уяві наших лівих. Бо з розпадом СРСР рухнув і так званий міжнародний комуністичний рух, що фінансувався з Москви. Це — правда. Але правда і те, що тягар помилок наших реформаторів ліг на плечі людини праці. І ось саме над цим владі слід не лише замислитись, а й діями виправляти свої важкі помилки.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

«УКРАЇНА МОЛОДА» ЯК ДЗЕРКАЛО НАШИХ РЕФОРМ

Передісторія така. 16 лютого газета «Україна молода», посилаючись буцімто на результати перевірки Головного контрольно-ревізійного управління та на свідчення не названого нею чиновника, спробувала облити брудом Голову Верховної Ради України Олександра Мороза. Бригада журналістів «Голосу України» скрупульозно перевірила названі в «Україні молодій» факти і виявила, що то не факти, а брехня. Як була брехнею і так звана «охтирська справа». Про що й було сказано в публікації «Коли не пристає чорна фарба, в хід ідуть білі нитки» (30.03.96р.).

Звісно, «Україні молодій» викриття брехні не сподобалося і там «спекли» ще одну публікацію (26.04.96 р.). І що довели? А нічого. Безсилля колеги з «УМ» засвідчує й безпомічне обвинувачення на адресу «Голосу України», що він, мовляв, не ту політичну лінію веде, не тих і не те друкує. А був флагманом, переймається «УМ». Ну, тут з колегами (не лише з автором) з «УМ» щось не теє. Флагманів у пресі після скасування відомої статті ще в старій Конституції про скеровуючу і направляючу не існує. І ми на те флагманство ніколи не претендували. Мо'«УМ» претендує на «святе» місце, так то їх клопіт.

Ще не подобається їм розмаїття думок, заяви різних фракцій ВР на сторінках «Голосу». Схоже, наші колеги знають, де істина. От, щасливі. Ну а «Голос України» надає слово і правим, і лівим, і центристам — всім, кого народ обрав до парламенту. І кожен виборець має можливість читати й думати. Схоже, для «наших читачів з «УМ» це надто складне завдання.

А ми додамо, що, крім політичних кольорів і прапорів, всі люди ще й поділяються на дві партії — порядних і непорядних. Незалежно від політичної приналежності.

Та найнижче впав автор з «УМ», коли дорікнув «Голосу України» держбюджетними коштами. Бо, по-перше, лише половина витрат на «ГУ» формально фінансується з держбюджету (формально, бо насправді — значно менше) а по-друге, папір, на якому держава доносить до читача свої закони, а також постанови, укази тощо, як не дивно, коштує грошей. Може колеги з «УМ» візьмуться закони друкувати?! Певно, вони вважають, що нікому не відомо, звідки в «Україні молодої» гроші завелися, щоб здемпінгувати ціну і випускати, як вони самі пишуть у передплатній рекламі, «найдешевшу газету»? Оце, колеги, ви своє видання справді самокритично визначили. Тільки от замовлення своїх спонсорів треба виконувати ретельніше, старанніше. Щоб хоч не так легко було вас ловити на брехні. А то навіть нецікаво.

«УМ», звичайно, прославляє на своїх сторінках виключно наших славних реформаторів. Так от, щодо політики. Саме соціально безвідповідальні дії тих горе-реформаторів об'єктивно прокладають крайнім лівим шлях до влади. За це саме треба дякувати й Міжнародному фонду, й іншим благодійникам, соціально безграмотні вимоги яких старанно виконують наші реформатори. І залишають без підтримки пенсіонерів, інвалідів, учнів, вчителів, душать вітчизняного товаровиробника, аби лишень на догоду МВФ звести бездефіцитний бюджет. І отримати чергову подачку (з поверненням), і за цих умов значно більше втратити у власному домі. Тепер зрозуміло, хто фактично веде нас у «світле вчора»? Втім, не будемо зараз про це. То надто складна матерія для «України молодої».

Леонід ФЕДОРЕНКО.

Спорт

Фінал незвичний: суперник «Динамо» (Київ) — вінницька «Нива»!

Кубок країни з футболу. Півфінали.

Нива (Вінниця) — Шахтар (Донецьк). 0:0 (додатковий час — 0:0, пенальті — 3:0). 20.000 глядачів. Суддя В.Шевченко (Київ). Пенальті забили: Рябцев, Матвійченко, Гайдаржі.

Динамо (Київ) — Кремінь (Кременчук). 2:0. 12.000. Суддя Я.Грисьо (Львів). 1:0 Максимов, 60, 2:0 Шевченко, 74.

Кажуть, ще кілька місяців тому мер Вінниці Дмитро Дворкіс висловив побажання керівникам «Ниви», щоб вона поборолася за право виступати в одному з клубних євротурнірів. У декого такі слова викликали поблажливу посмішку. Мовляв, яка там Європа? Нехай «Нива» у вищій лізі зачепиться. І то буде свято. Але, як бачимо, слова пана Дворкіса виявилися пророчими. Вінницький клуб близький до того, щоб узяти участь у розіграші Кубка кубків.

Тепер команда і її прихильники мають молити Бога, щоб чемпіоном стало київське «Динамо». Тоді вінничани здобудуть європутівку.

Було б добре, звичайно, щоб пан Дворкіс та інші батьки міста подбали і про те, аби «Нива» мала пристойний вигляд у світі. До цього треба зробити чимало і для команди, і для спортивної арени міста.

У призначений день матч «Нива» — «Шахтар» не відбувся, бо одразу шестеро донецьких футболістів зазнали харчового отруєння. Зійшлися на зеленому полі наступного дня. Як усе завершилося, вже відомо.

Київські динамівці красиво й упевнено перемогли «Кремінь». Змістовною грою порадувала вся київська команда і особливо Андрій Шевченко, котрий знову забив красень гол.

Отже, цей незвичний кубковий фінал відбудеться 26 травня у Києві.

Повернення Пацхверії помітили одразу

Чемпіонат країни. Вища ліга. 26-й тур.

Металург — Зоря-МАЛС. 5:0. 5000. 1:0 Кріпак, 6, 2:0 Кріпак, 10, 3:0 Пацхверія, 32, 4:0 Ключик, 35, 5:0 Пацхверія, 45. **Чорноморець — Прикарпаття. 0:0.** 4000. **ЦСКА-Борисфен — Таврія. 2:0.** 5000. 1:0 Ревут, 56, 2:0 Смигунов, 61, у власні ворота. **СК Миколаїв — Дніпро. 0:2.** 8600. 0:1 Паляниця, 59, 0:2 Емерсон, 87. **Нива (Тернопіль) — Торпедо. 2:0.** 5000. 1:0 Ящук, 26, 2:0 А.Капанадзе, 71.

Динамо — 59 очок, Чорноморець — 56, ЦСКА-Борисфен — 48, Дніпро — 44, Металург, Карпати — по 39, Шахтар, Зірка-НІБАС — по 38, Торпедо — 35, Прикарпаття — 34, Нива Тр — 33, Кремінь — 30, Таврія, Нива Вц — по 29, Кривбас, СК Миколаїв — по 27, Волинь — 26, Зоря-МАЛС — 13.

Цей скорочений, через участь у матчах Кубка чотирьох клубів, тур особливими подіями не відзначався. Привернула увагу хіба що нічия на власному полі претендента на чемпіонський титул — «Чорноморця». Хоча добре відомо, що «Прикарпаття» — команда безкомпромісна і полюбляє різного роду сюрпризи.

Армійці Києва, схоже, серйозно націлилися на призове місце. Завдяки ліпшій рухливості, настирливості, кмітливості вони переграли вдома «Таврію», яка переживає дуже скрутні часи. Як розповів мені авторитетний колега із Сімферополя Гарінальд Німеровський, доля команди не цікавить керівників міста і автономії. Може статися так, що клуб уже незабаром опиниться на небезпечній межі.

Явно на користь «Металургові» пішло повернення до колективу Михайла Пацхверії. Як відомо, знаний запорізький бомбардир проходив тривале стажування у німецькому «Бремені». З першої ж спроби Михайло відзначився двома «автографами» на воротах бідолашних луганців.

Черговий тур гратиметься 6 травня. А поки що увага до збірної країни, яка 1 травня проведе товариський матч з командою Туреччини на її полі. До речі, наша національна команда, як мені розповів президент ФФУ Віктор Банников, 4 вересня проведе товариську зустріч з чемпіонами світу футболістами Бразилії, які до Києва збираються прибути в найсильнішому складі.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

***

Баскетбол. Кубок країни. Фінал. Будівельник-Хорда (Київ) — Шахтар (Донецьк) — 112:92.

Перемога не без везіння

Футбол. Першість України. Перша ліга. 30 тур: Закарпаття — Ратуша — 2:0. Мартиненко, 35, з пенальті, 65. **Скала — «Динамо-2» — 0:3.** Самойлов, 15 і 56, Слюсар, 67. **Кристал — Дніпро — 7:0.** Микуляк, 6, 21, 80, Агарін, 13, Карпін, 50, 57, Дідик, 62. **Буковина — Ворскла — 2:1.** Фінкель, 61, Філімонов, 89 — Дичко, 63. **Металіст — Нафтохімік — 0:1.** Брагінець, 35. **Хімік (Св) — Поліграфтехніка — 1:0.** Мор, 64 з пенальті. **Явір — Шахтар — 2:2.** Богач, 4, 9, Липинський, 85 — Ладейко, 23, Кравець, 50. **Нафтовик — Сталь — 3:0.** Лукаш, 60, Школьніков, 80, Цисар, 83. **Хімік (Ж) — ФК Львів — 1:0.** Кашинський, 45. **Поділля — Верес — 1:0.** Тимошенко, 69. **СК Одеса — Металург — 1:1.** Волошин, 2 — Коваленко, 10.

Усю увагу в цьому турі було звернуто на матч лідерів у Чернівцях. Господарі атакували більше, сміливіше, але нічого не могли зробити в штрафній «Ворскли», де грамотно відбивалися захисники і воротар. Усе ж таки Фінкелю вдалося розпечатати ворота Моргуна. Але тут- таки полтавчани встановили рівновагу. Матч котився до нічиєї, та на останній хвилині після прострілу Бенька рядом із усіх біля м'яча опинився Філімонов і від нього м'яч улетів до сітки.

Ось у якому порядку розмістилися команди в турнірній таблиці після 30 туру: Ворскла — 66 очок, Буковина — 62, Поліграфтехніка, Сталь — по 55, Динамо-2 і Металург — по 50, Хімік (Св) — 47, Шахтар — 45, Нафтовик, Поділля, Хімік (Ж), Нафтохімік — по 43, ФК Львів — 42, Закарпаття — 36, Явір, Кристал — по 35, Верес — 33, СК Одеса — 31, Металіст — 28, Дніпро — 18, Ратуша — 17, Скала — 8.

Матчі 31 туру пройдуть 2 травня.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИПУСК АКЦІЙ

Акціонерного комерційного банку «МорТоргБанк» (Морський торговий банк)

(проспект емісії акцій — третій випуск)

1. Основні дані про банк

Фірмове найменування — Акціонерний комерційний банк «МОРТОРГБАНК» (Морський торговий банк)

Місцезнаходження головної контори, поштова та юридична адреса — Україна, 270903, Іллічівськ, вул. Леніна, 28, кор. рахунок 700161805 в Одеському обласному управлінні НБУ, МФО 328168.

Дата заснування — 18 травня 1995 року. Зареєстровано НБУ у вигляді відкритого акціонерного товариства згідно з рішенням загальних зборів акціонерів-засновників (протокол № 6 від 19 листопада 1994 р.). Зареєстрований статутний фонд станом на 1.04.96 р. складає 200 млрд. крб., сплачений — 200,0 млрд. крб.

Предмет діяльності — головною метою діяльності банку є надання фінансово-кредитних послуг на півдні Одеської області та на обраних регіональних, національних і міжнародних ринках шляхом відкриття філій та представництв. Банк може здійснювати всі банківські операції, передбачені статутом та узгоджені з Національним банком України. Засновниками банку виступили 16 юридичних осіб.

Чисельність службовців — на момент прийняття рішення про випуск акцій для відкритого продажу становила 85 осіб.

Основні професійні дані про керівних працівників:

Бурлака Євген Євгенович — голова правління, освіта вища економічна, стаж роботи в банківських установах — 6 років;

Бєлініна Олена Володимирівна — головний бухгалтер, освіта вища економічна, стаж роботи в банківських установах — 16 років.

Контролюючими органами є Одеське регіональне управління Нацбанку України, Іллічівська міська податкова інспекція та аудиторська компанія «НІКО 9».

Вищим органом управління АКБ «МОРТОРГБАНК» є загальні збори акціонерів, до виняткової компетенції яких належать: внесення змін до статуту банку, затвердження річних рахунків, балансу, рахунку прибутку і видатків, обрання ради банку, правління банку, ревізійної комісії, призначення аудитора.

У проміжках часу між загальними зборами акціонерів вищим органом управління банку є рада банку, яка здійснює контроль за діяльністю правління банку та за рішенням загальних зборів акціонерів, виконує окремі функції, котрі належать до компетенції загальних зборів акціонерів.

Баланс Акціонерного комерційного банку «МОРТОРГБАНК» станом на 1 квітня 1996 р.

АКТИВ	**млн. крб.**
1. Каса та коррахунок в НБУ	
а) в національній валюті (036, 161)	9293
б) в інвалюті (060, 063)	5517
2. Коррахунки в інших банках	
а) в національній валюті	—
б) в інвалюті (072, 156)	122878
3. Кредити, надані банком (240 — 654)	200869
4. Міжбанківські кредити, надані іншим банкам (828)	50000
5. Цінні папери, паї, акції, придбані банком (194, 195, 825)	363123
6. Основні кошти банку (920, 921, 925)	59843
7. Дебітори (903, 904, 932, 096)	16790
8. Інші активи (939, 940, 941, 942, 625, 626, 150)	87736
9. Кошти, використані за рахунок прибутку (950)	8116
Всього	**924165**
ПАСИВ	
1. Статутний фонд (010)	200000
2. Резервний фонд (011)	581
3. Інші фонди (012 — 016)	59134
4. Розрахункові та поточні рахунки клієнтів в національній валюті (184 — 723)	131717
5. Кошти клієнтів в інвалюті (064 — 976)	144842
6. Депозити юридичних осіб (685, 719)	232379
7. Вклади громадян (711)	284
8. Міжбанківські кредити, отримані в інших банках (829)	15000
9. Кредитори — (902, 903, 904, 076)	103398
10. Інші пасиви (943, 18)	22030
11. Прибуток (980)	14800
Всього	**924165**

2. Дані про емісію цінних паперів

Третій випуск акцій для відкритого продажу проводиться згідно з рішенням загальних зборів акціонерів (протокол № 9 від 19.01.96 р.) у вигляді простих іменних акцій за кількістю 800.000 шт., номінальною вартістю 1 млн. крб. кожна за серією С з порядковими номерами 200001 — 1000000.

На загальних зборах акціонерів-засновників АКБ «МОРТОРГБАНК» (протокол № 9 від 19.01.96) було прийнято рішення про збільшення статутного фонду шляхом випуску та придбання акцій до 1 трлн. (один трильйон) карбованців.

Акції розповсюджуються серед юридичних осіб та громадян України з 15 травня 1996 р. по 15 листопада 1996 р., а в разі дострокової сплати термін емісії може бути скорочено.

Дії у разі перевищення або недосягнення передплати здійснюються шляхом прийняття фактичної або відхилення зайвої передплати відповідно до чинного законодавства.

Продаж акцій здійснюється банком за курсовою вартістю, яка може змінюватися щоденно — залежно від попиту, але має бути не нижча за їхню номінальну вартість. Передплата на акції здійснюється шляхом укладення угоди, відповідно до якої банк зобов'язується видати покупцеві свідоцтво на загальну суму акцій після повної сплати їхньої курсової вартості та офіційної реєстрації результатів передплати. Покупці зобов'язуються сплатити поточну курсову вартість акцій у грошових одиницях, що мають обіг на території України в готівковій та безготівковій формі.

Акціонери користуються переважним правом на придбання додатково випущених акцій. Рух акцій фіксується в книзі реєстрації, що ведеться банком. Власники акцій мають право продавати, передавати, заповідати акції з обов'язковою реєстрацією зміни власника в книзі реєстрації, але після офіційної реєстрації результатів передплати.

Депонування коштів, залучених за даною передплатою, виконання операцій, виплата дивідендів, здійснюються за адресою: Одеська обл., м. Іллічівськ, вул. Леніна, 28. Контактні телефони: 4-37-92, 6-60-69, 6-31-14. Безготівкове придбання акцій здійснюється за такими реквізитами: АКБ «МОРТОРГБАНК», рахунок 904966, МФО 328168.

Місцем проведення передплати вважати: Іллічівськ, вул. Леніна, 28, Акціонерний комерційний банк «МОРТОРГБАНК».

Чинники ризику:

оголошення в установленому законом порядку банку банкрутом внаслідок неплатоспроможності;

стихійне лихо;

запровадження надзвичайного стану.

3. Результати попередньої емісії

Загальна сума другого випуску склала 200 млрд. крб. (двісті мільярдів карбованців) у вигляді:

простих іменних акцій — 180.000 шт.,

привілейованих іменних акцій — 20.000 шт.,

номінальною вартістю 1 млн. крб. кожна за серією С з порядковими номерами 000001 — 200000, з них 16.000 простих іменних акцій першого випуску закритого акціонерного товариства.

Арбитражный суд Автономной Республики Крым (333000, Симферополь, улица Карла Маркса, 18) возбудил дело № 479-1 о банкротстве фирмы «Мономах — Крым»:

Симферополь, улица Киевская, 114, р/с № 606733 в Центральном городском отделении АК АПБ «Украина» г.Симферополя, МФО 384287.

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца.

Інформацію про другий випуск акцій СКБ «Дністер», опубліковану» в газеті «Голос України» № 75 від 23.04.1996 р. вважати дійсною з 30.04. 1996 року.

Арбітражним судом Донецької області (340105, м. Донецьк, б. Пушкіна, 34) порушено справу №2/2-26Б про визнання банкрутом відкритого акціонерного товариства «Горлівчанка» (338039, Донецька область, м. Горлівка, вул. Юнацька, 1, р/р 2467636 в Центрально-Міському відділенні АК ПІБ м. Горлівка, МФО 334464).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця зі дня опублікування оголошення.

Арбитражный суд Республики Крым (333000 г. Симферополь, ул. К. Маркса, 18) возбудил дело № 564/9 о признании банкротом Коммунального торгового предприятия «Кара-Даг» (юридический адрес: Республика Крым, г. Феодосия, пгт Орджоникидзе, ул. Нахимова, 14) р/с 1606797 в Феодосийском отделении Укрсоцбанка. Арбитражный суд принимает заявления кредиторов и санаторов в течение месяца со дня публикации объявления.

Арбитражный суд Одесской области 21.03.96 г. возбудил дело № 6/64-Б о признании банкротом общества с ограниченной ответственностью «Тандем», расположенного по адресу: 270021 г. Одесса, ул. Перекопской победы, 1, р/с 2467436 в ОФУКБ «Відродження», МФО 328061 код 20998928.

Кредиторам и возможным санаторам направлять заявления с имущественными требованиями к должнику в месячный срок с момента публикации по адресу: 270032 г. Одесса, пр. Шевченко, 4, Арбитражный суд Одесской области.

Уточнення до об'яви, надрукованої в № 74 від 20.04.96 р.

З приводу банкрутства Рівненської швейної фабрики звертатися в Арбітражний суд Рівненської області м. Рівне, вул. Віденська, 10.

У номер

● Київ

Щоб очистити дніпровські води

Кабінет міністрів прийняв постанову про заходи щодо запобігання забрудненню водосховищ дніпровського каскаду у зв'язку з масовою загибеллю риби у Кременчуцькому водосховищі.

Уряд доручив Черкаській, Полтавській, Кіровоградській, Дніпропетровській облдержадміністраціям розробити й затвердити заходи для ліквідації наслідків загибелі риби.

У постанові передбачено заходи з перероблення загиблої риби на кормове борошно на спеціальних заводах. На ці та інші заходи з резервного фонду Кабінету міністрів надано належні кошти.

До нас знову «Нова мова»?

Арбітражний суд Києва задовольнив позов телекомпанії "Нова мова" до Національної телекомпанії України та зобов'язав відповідача відновити щотижневу трансляцію програми «Післямова».

Як повідомили агентству «Інтерфакс-Україна» у телекомпанії «Нова мова», арбітражний суд вважає юридично дійсними укладені між компаніями договори, згідно з якими Національна телекомпанія зобов'язана надавати «Новій мові» щотижневий ефір на 1-му каналі до 31 грудня 1996 року.

● Славутич

Пошуміли й розбіглися

11 учасників антиядерного маршу — активістів міжнародної екологічної організації «За Матінку Землю», було затримано міліцією.

Західніше Славутича, міста чорнобильських енергетиків, на знак протесту проти використання ядерної енергії вони перекрили залізничні колії, що ведуть на Чорнобильську АЕС.

Як повідомили агентству «Інтерфакс-Україна» у відділенні міліції міста Славутича, через кілька годин усіх затриманих було відпущено.

● Сімферополь

Курбан-Байрам плюс сухий закон

Найвеличніше своє свято — Курбан-Байрам відзначили мусульмани Криму. В неділю в усіх мечетях півострова проведено святкові молебни. А понеділок, який за рішенням ВР Криму є неробочим днем для жителів півострова, котрі сповідують іслам, у Сімферопольському парку Салгірка відбулися народні гуляння, присвячені Курбан-Байраму. Виступали художні колективи, музичні ансамблі й варився смачний плов, яким частували всіх бажаючих. Характерно — спиртні напої за мусульманськими традиціями були заборонені.

Штайн приїхав не когось повчати

Але до Есхіла варто прислухатися

«Я приїхав не когось повчати. Я приїхав сам вчитися», — сказав відомий німецький режисер Петер Штайн на прес-конференції минулої суботи журналістам. Але тепер, переглянувши на сцені Міжнародного центру культури і мистецтв у Києві його спектакль «Орестея» за однойменною трагедією древньогрецького драматурга Есхіла, можна сміливо стверджувати, що ця робота архісучасна. Особливо для нашого суспільства, яке поволі відходить від жорстокого тоталітарного минулого і прагне себе утвердити в демократичній Європі.

Сценічне дійство розгортається так захопливо й несподівано, що сім з половиною годин — саме стільки тривав спектакль з двома годинними антрактами — пролетіли швидко як одна мить. Безперечно, велика заслуга в тому відомих московських акторів, зокрема Тетяни Васильєвої, Тетяни Догільової, Людмили Чурсіної, Ігоря Костолевського, Євгена Миронова та інших, які створили живі, колоритні образи, позбавлені бодай найменшого «нальоту» вторинності, оту атмосферу розбурханих пристрастей, коли людина не хоче прислухатися до голосу совісті. Та буквально заворожує вміння Петера Штайна осучаснити трагедію Есхіла, хоча кажуть, що класика ніколи не втрачає своєї актуальності. Причому режисер це зробив в такий спосіб, що по суті ми навіть не відчули величезної дистанції в часі. Чи не тому Штайнова постановка «Орестеї» в другому, російськомовному, варіанті (вперше режисер поставив цю п'єсу в перекладі німецькою мовою) сорок разів побачила світло рампи на московській сцені і майже стільки ж — за кордоном.

Сьогодні привезти театр зі спектаклем клопітно (і дорого!) навіть з Донецька чи Львова. А з Москви і поготів! Приїзд Петера Штайна і московської трупи із всесвітньо відомою «Орестеєю» — щасливий виняток. Який став можливим завдяки ВА Банку, котрий виступив організатором і генеральним спонсором цього цікавого культурницького проекту в дні сумної річниці Чорнобильської трагедії. Та втім, виняток може стати і правилом, коли підприємницькі, комерційні структури, які мають добрі фінансові можливості, не шкодуватимуть грошей для підтримки таких мистецьких імпрез.

«Нехай злий вітер дерев не поламає», — закликають нас герої Есхілової трагедії. Отже, ніколи не чиніть зла. Бо зло породжує тільки зло і нічого іншого. А людина створена для того, щоби жити у злагоді із законом та власною совістю.

Прислухаймося до мудрих порад. Бо вчитися ніколи й нікому не пізно.

На спектаклі був присутній Президент України Л. Кучма з дружиною.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

Посади дерево пам'яті

За ініціативою Фонду багатодітних матерів та спілки «Чорнобиль», підтриманою керівництвом Печерського району, відбулося закладення Алеї пам'яті загиблих ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС. За роботу активно взялися багатодітні сім'ї Печерського району та вихованці дитячого садка «Зірочка». Перше дерево на Алеї пам'яті посадив глава районної адміністрації народний депутат України Анатолій Коваленко. Після закладення алеї дітям з багатодітних родин було вручено подарунки.

Фото Укрінформу.

«У КОЖНОГО — СВОЄ ВІКНО»

Свій останній період творчості народний художник України Тетяна Яблонська назвала «постінфарктизмом». Хвороба, що закувала в обмежений простір власної домівки, не поборола натхнення живописця. На виставці в Музеї російського мистецтва кияни можуть побачити, як художниця знаходить нові барви філософського споглядання світу, який після хвороби вона бачила лише з вікна. Вона змальовує вікна, шибки, рами, балкони, вишневі деревця, які весною перетворюються на красунь. Сама художниця каже: «Це звуження горизонту навпаки його для мене розширило — відкрило красу і поезію там, де я їх не бачила раніше».

Роботи, виконані за останніх п'ять років, вона так і назвала: «Вікна». Ось як Т. Яблонська пояснює своє бачення світу на полотнах: «У кожного з нас є своє вікно, у яке дивиться природа». Тож заглянімо в нього.

Олександра КУЧЕРЯВА.

На знімку: у «Вікнах» Т. Яблонської — «Золото осені».

Сюрприз для Президента

Задзеленчав телефон.

— З вами говоритиме Президент України.

Відповідальний секретар робочої групи Книги пам'яті в Бердичеві та районі Наталія Морокова не дуже здивувалася цьому дзвіку, бо нещодавно вона повернулася з чергового, вже дев'ятого, відрядження до Центрального архіву Міністерства оборони Росії. Після цього одразу відправила Леонідові Даниловичу листа, куди вклала копію своєї знахідки.

Плідна була поїздка до Центрального архіву. Там Наталії Баріївні вдалося знайти серед інших і місце поховання батька Президента України. А нагородний лист засвідчує, що старший сержант, заступник політрука роти 560-го окремого саперного батальйону Данило Прокопович Кучма, 1901 року народження, був нагороджений орденом Червоної Зірки Указом Президії Верховної Ради СРСР від 27 грудня 1941 року. Відзначився старший сержант під час виходу з оточення, коли врятував більш як двадцять бійців і командирів. Помер Данило Прокопович у польовому госпіталі 7 лютого 1942 року в селі Новоселиці, яке тоді належало до Ленінградської області. Після війни село віднесли до Новгородської області. Саме ця зміна адміністративного поділу, як зрозумів тепер Леонід Данилович, і призвела до того, що його спроби знайти місце поховання батька були безуспішні, адже шукали в Ленінградській області.

Подяка Президента — одна із сотень, які чула Наталія Морокова. Її добре знають колеги-пошуківці в Росії, яким вона допомогла відкрити не одну загадку минулої війни. До речі, вона єдина серед пошуківців України нагороджена російським знаком «За мужество и любовь к Отечеству».

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Наступний номер газети «Голос України» вийде 6 травня 1996 р.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 339474.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311080